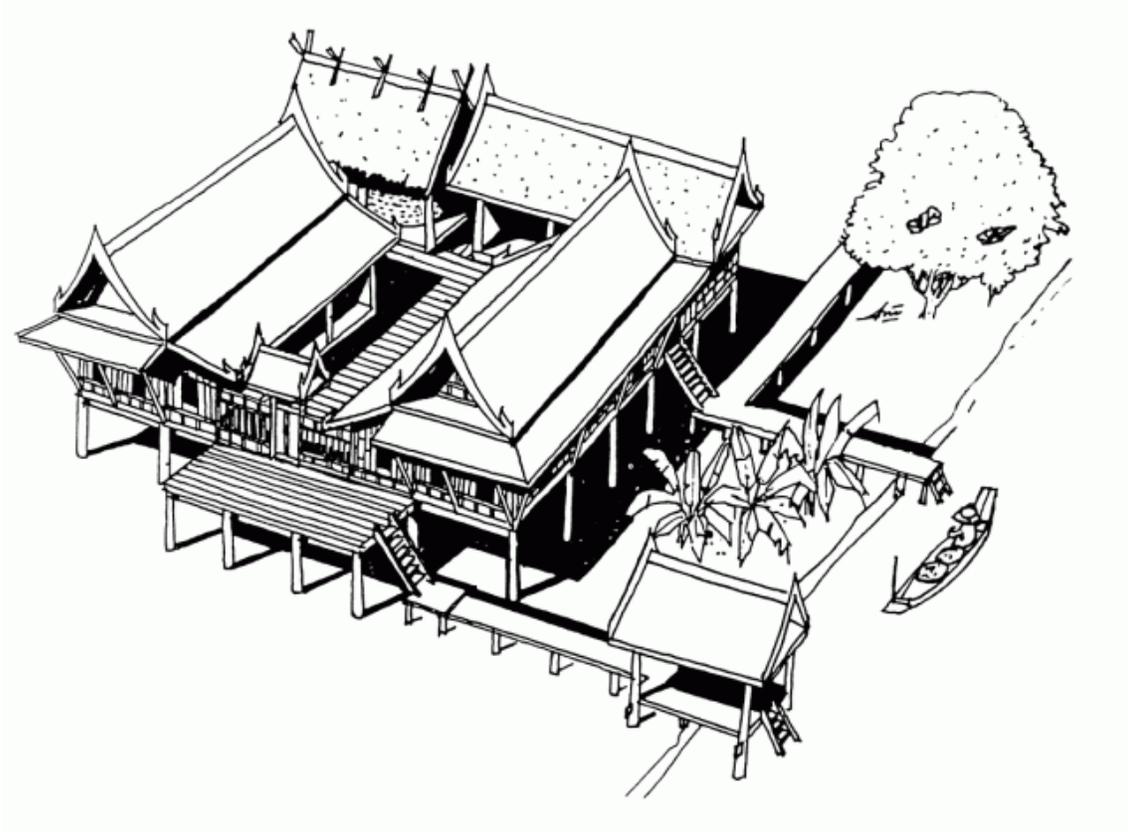

ပပ်ဏပုမ်,တံး လခန့သွင်

Shan Story Book

Level (2)

ထိုင်းလိမ်း;
ရှမ်းဗျာသျှ,
ဂျေတီမ်း;

ကပုမ်,တံးလဆွံ (2)
တံး
လံးမုရဆမ်,၊ ဆောင်းသီင်ရှွမ်၊
လံးခမ်းချိုတွံ၊
ပးဆောင်းလူင်၊
ဆောင်းမူင်ခမ်း၊
လံးမုရဆမ်,၊ ဆောင်းသီင်ရှွမ်၊
လံးခမ်းချိုတွံ။
16-27,6,2014

ပိုင်ရှင်;

ထုတ်ကွက်,ပွတ်ထုခင်းသွင်

Book Title

Shan Story Book Level (2)

Language

Shan

Author

Sai Myrrh,Nang Seng Hom,
Sai Kham Chit,
Par Nang Lone,
Nang Mo Kham.

Design

Sai Myrrh,Nang Seng Hom,
Sai Kham Chit,

Date

June, 16-27,2014

Edition

Second Edition

လမ်းခင်း

ရှုင်ခေဉ်း

ခေဉ်းလိဂ်း

1. လုံသဖေဉ်းမၤလံး.....	1
2. ပၤသၢမ်တုင်.....	6
3. မၤခံးကခံင်လုံသဖေဉ်းကမ်,လီ.....	12
4. ဃိုင်;ကခံင်ဂူဂျေးထူး.....	19
5. ဂေၤကခံင်ကမ်,ဂုခံင်တၢ ပၤ,တိမေး.....	26
6. ပေးဂိခံင်ခမ်ပၤဃွင်ခမ်ခံ့ပီခံင်သင်.....	35
7. ခမ်ပိုင်,မိုင်;တံးဂှ်း.....	39
8. မိတ်;တၢ,ဗမး.....	43
9. ရှံးခၢ.....	46
10. ကမ်,မေၤတၢင်,ဂျေးထူးဗလး;လံး;တံး.....	49
11. သိတ်;တၢ,မိင်းခူလ်းခမ်း.....	54
12. မီးတင်းဂှ်းမိတ်;တၢ.....	58
13. ထုဂ်,လီဂှ်းယု,.....	67

ရှမ်းခမ်း

မီးတင်းကန်တင်,ရှေးလူးယွံ,ကြေးပီခင်လင်း;
ရွပ်;ပိုင်း;ကြေးပီခင်လင်း;ပခင်တင်းကန်ယူ,လီဂိခင်ဝခင်
ငလပပုံကပုမ်,ခုံလံ;ကိတ်,ကွန်,မူးယူ,ခူး။ ဖူးတီမ်း;
လိဂ်;ဂေ့ပီခင် ခင်းဝိုင်းလိဝ်း၊ လံးကွင်,ခမ်းမတ်း၊
လံးသမူလ်,လျှံ၊ လံးခုခင်းလိဝ်းခခင်ခင်တီမ်းကွန်,
မူးမိုဝ်း;2007 ပွန်;ထူခင်းခိုင်;၊ ရှုလ်းကမ်,ဂူး ထိုင်မူး
2014 လိုခင်လုခင်,ခခင်ဂေ့; ကြူး,လံးခမ်းချိတ်
(ဝါခင်းမွမ်း;) ကြူး,လံးမုရခင်,(ဂင်ခေးလုင်)၊ ကြူး,မ
ပူးလုင်(ဝါခင်းပု,မု,) လိဝ်းခုံ မူးလွံ;ထီမ်းပခင်လိတ်;
သေးပခင်၊ ကပ်ပိုင်,ရှင်းသံ,ပခင်ထီင်းငလလံ;ထုဂ်;
ကွန်,မူးပွန်;ထူခင်းသွင်ယူ,ခူး။ မုင်းမွင်းတေခင်းက
သုင်းပုခင်းတူး,ကြူး၊ ကြူး,မကခင် သွခင်လိဂ်;လံး တီး
လုဂ်;ကွခင်,ခခင်ယူ,ခူး။ဂေ့ကခင်လွံ;ထီမ်းပခင်ဂူးဂေ့ရှူး;
ကြေးပီခင်လင်း; ပခင်တင်းလီသေဂမ်းခူး။

ဖူးလတ်းဂခင်

ခင်းသိုင်ရှမ်း

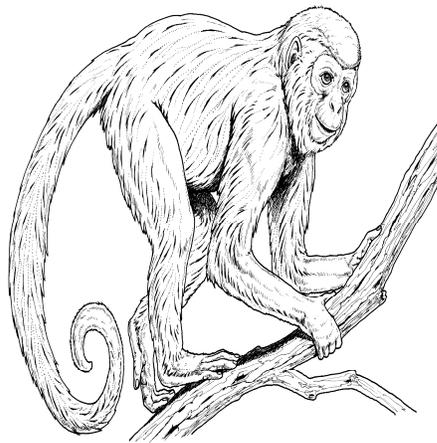
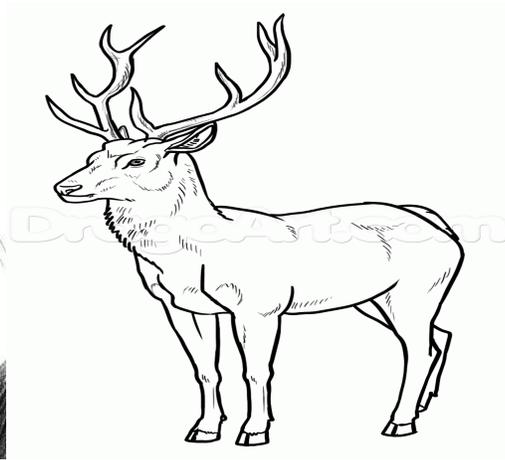

1. လှံသဖျားမုလား

မီးပွန်းခိုင်း၊ မီးရွာင်၊ လိင်း တင်း မုလမ်
ခပ်သမ်တူပ်ပီခင်ကူလုံးဂေ့ဂခင်ခး၊ ကေး။ မု
လမ်ခခေ မခင်းလာတ်းဝး “ခင်းလေးဂုခွံ
ကမ်၊ ကြး၊ သာင်၊ သီ၊ ဂေးမီးခူခင်ခေးကခင်ရှင်း
လီခေး၊ ရွာင်ဂေးမီးခာင်ကခင်ရှင်းလီခေး၊ တူလုံး
လူး ဂပ်ခွံပေးလာမ်ခိတ်းခိတ်းတင်း တူပ်”

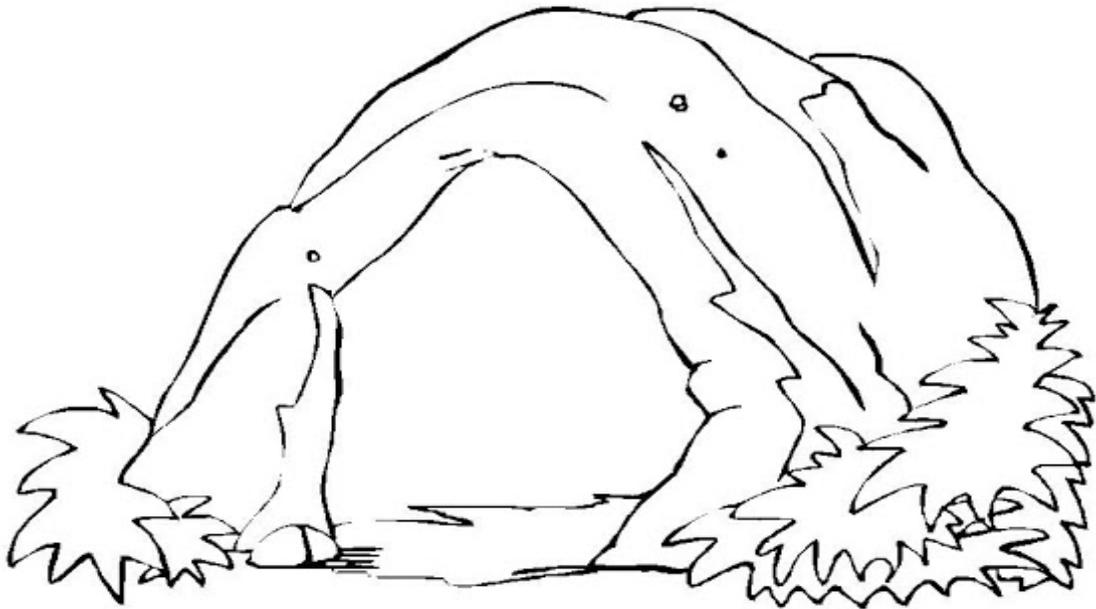
လိင်းလာတ်းဝဲး “ပေးတူင်မွဲးရှိုင်းရှိုင်း,ဂေးကမ်,
 ဂူလံးခေ” ရှောင်ဂေးဝဲး “တုလီကိဝဲး” မုလမ်သမံ
 ဝဲး “ဂပ်ကမ်,လိဝဲး၊ ဂပ်ခံးပီခ်,တူင်ဂပ်ရှိုင်း ယဝံ”
 ရှောင်သမံလတ်းဝဲး “ပေးလာမ်ဆံ့လီကိဝဲး၊
 ဂပ်ခမ်းခေသင်,သီ, သိုဝ်ခပ်တုကမ်,ရှခမ်း”

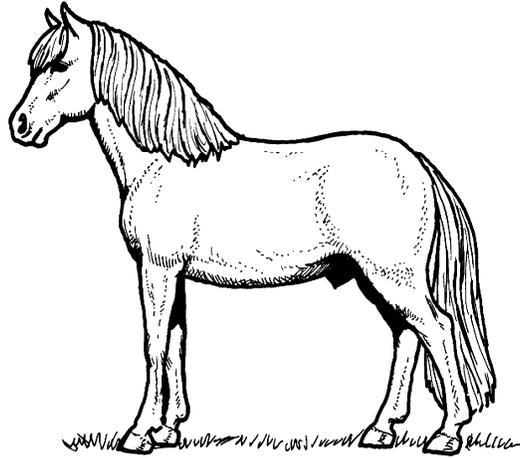

ရှောင်ခိုခ်းဝဲး “ဂပ်ဂူယဝံ မီးတီးခိုင်; ပေးခံး
 ပီခ်သင်လာတ်းခေဆံ့မခ်းပီခ်မုလံးကိဝဲး” ဂမ်း

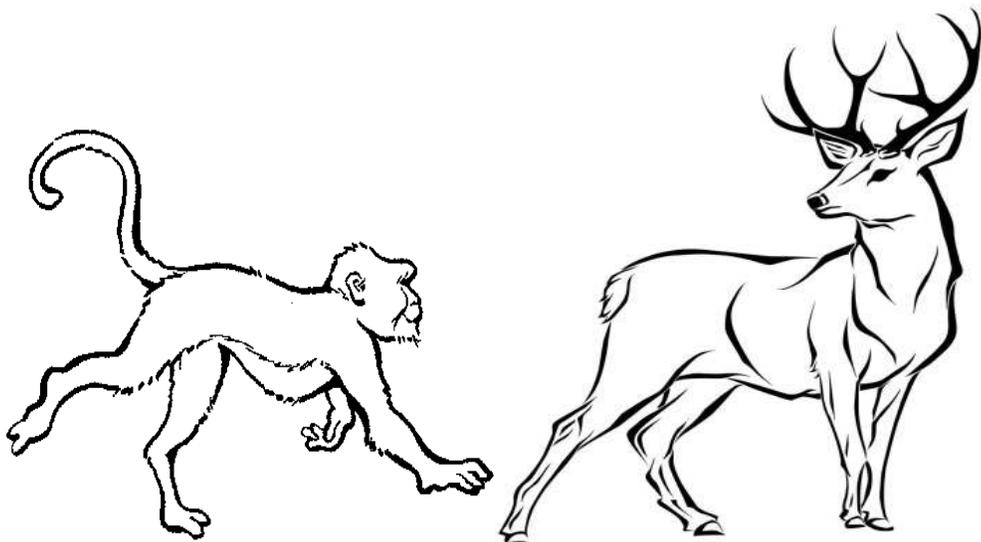
အခွေ မုလမ်ငိမ်းခွမ်းခွင်လေးမခမ်းလှမ်းအေးသေ
ယဝ့်၊ မခမ်းလှံ့ခပ်ဂျှုသုင်၊မခမ်းတီးအခမ်းဂေး။

ခပ်သမ်တုင်ကွက်တင်းဂျှုသေဂေး။ မိုဝ်း
ကခပ်၊ထိုင်တီးမခမ်းယဝ့်အခွေခပ်ဂျှုခပ်ထမ်းကခပ်
ခိုင်ခေးဂေး။ မုလမ်အခွေခပ်ဂျှုတီးထမ်းသေ
လေးမခမ်းယွမ်းသူးတီးအခမ်းခေးဂေး။ မိုဝ်း
ကခပ်မခမ်းကွက်၊မေးအခွေလံ့ဂျှုခပ်မခမ်းခပ်ဖိုက်၊တင်း
တုင်ဂျှုခေးဂေး။

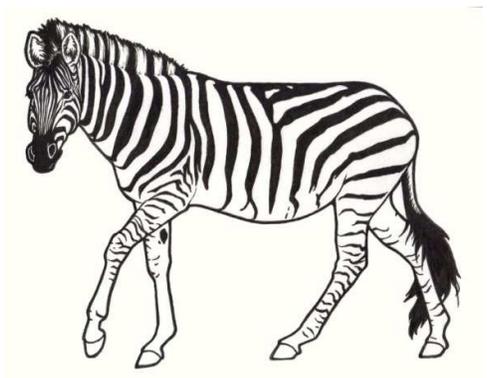

မုလမ်ခေဏ်ခါဝ်ဂျ၊တင်းတူဝ်သေဂေး၊ တ၊
မခင်းတေထိုင်းကခ်ခါဝ်မခင်းခေဏ်ကမ်၊ပီခ်လံး၊
ကခ်ဝးခေဏ် လိုင်းငလးဂျာင်လာတ်၊မခင်းခးဂေး။
မခင်းပီခ်တင်းကခ်လှိုသုဂ်သုဂ်သေငလး၊ ခဝ်းဂျ၊
ခင်းထာမ်၊ခေဏ်ထိုင်းခးဂေး။

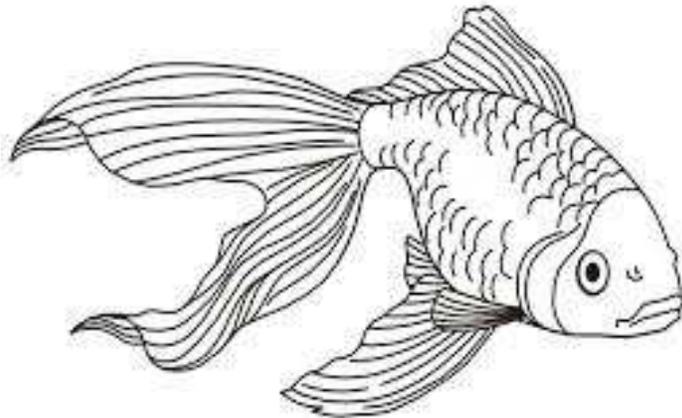
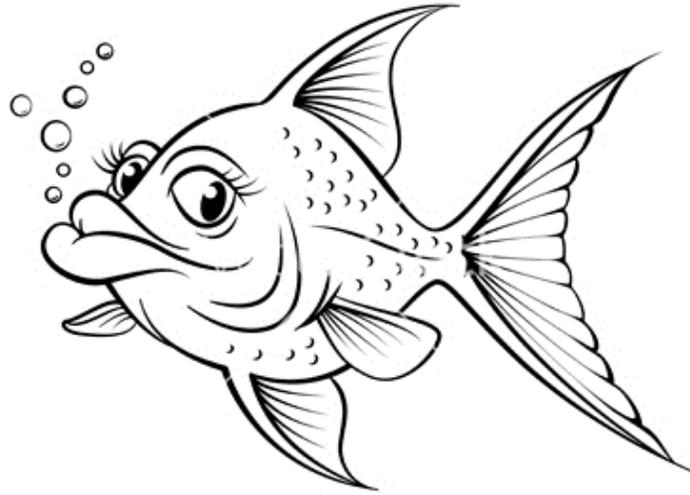

မိုဝ်းမခင်းဃီဝ်ခင်းထမ်းခခေ မခင်းခံးပီခင်းသွင်
မိဝ်းလးလတ်းဝး“ခဝ်ဂေးခံးခဝ်လမ်ဂေးခံးလမ်
ခးဂေး” မိုဝ်းခိင်,ခခေ ထမ်းတီဂ်,ဂျ,သေယဝ်။
လိင်းတင်းဂျင်တုဂ်းလှိုင်လးလီခင်းပံးဂျ,သေဂေး၊
ဂမ်းခခေ ခဝ်ဂုခမ်မုလမ်ကွခမ်မးသေလးလတ်း
ဝး “ဂုဝ်းခံးခွင်မိုးခေး၊ ဂွပ်းလှိုင်မိုးကမ်,ခိမ်လး
တူဝ်မိုးခခေလံးသီင်;မုတ်းယဝ်။”

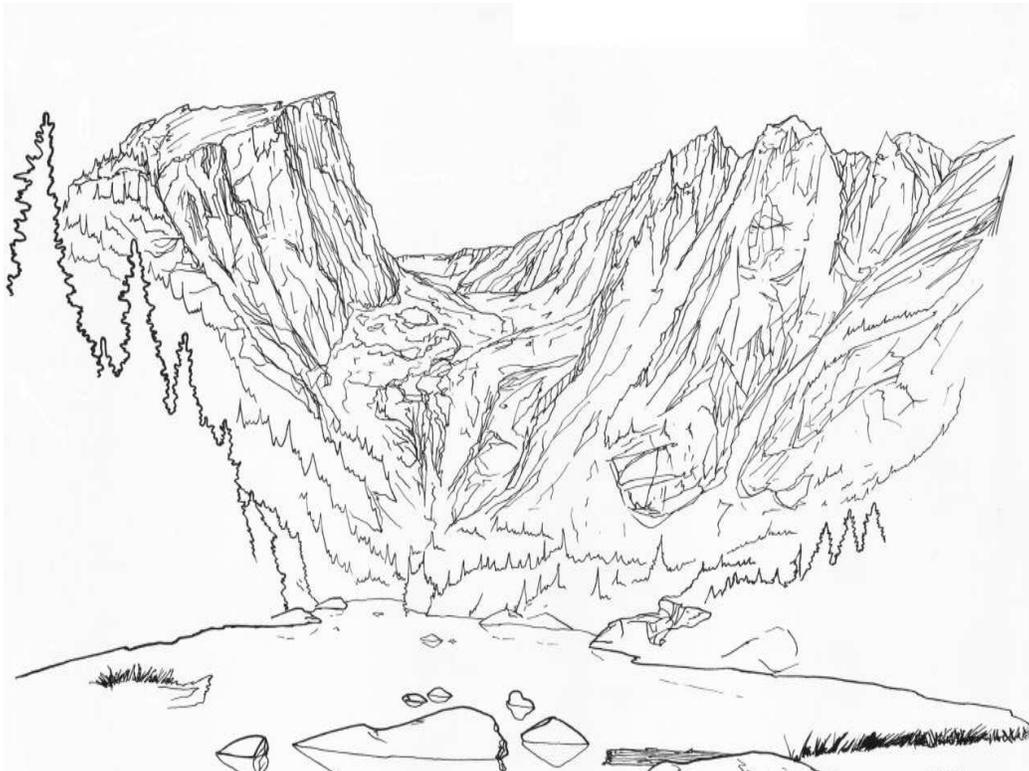
မုလမ်ခခေ မခင်းကမ်,ပေ,ကူဂ်းပေ,လှိုင်လံးခး၊
လိုခင်းသုတ်းလံးပီခမ်မုလံးဂျ,ယူ,ယဝ်။ ဂုခင်းဂုဝ်း
ခးဂေး ပေးကပ်ကလူဝ်,ဂုခင်းဝးခံ ကမ်,ပေ,
ကူဂ်းလှိုင်လံးခး။ ဂုဝ်းခးလူဝ်,ကပ်ကြေးဂုလ်းသို့,ခင်း
လှိုင်ဂုဝ်းခးယူ,သေသေခးဂေး။

2. ပုသိန်တူဝ်

မီးထိုခင်,လူင်တီးခိုင်; ခင်းထိုခင်,ခေခေ မီးခေမ့်
ခွင်ဂူလ်,ခိုင်; ခင်းမခင်းမီးပုသမ်တူဝ် ပီခင်ဂေ့
ငသးဂခင်ခးကေး။ ခပ်သမ်တူဝ်ခေခေ ဂျ,လွမ်း
ဂခင်၊ မးလွမ်းဂခင်၊ ပီခင်ကူလ်းဂေ့ဂှ်ဂခင်ခေးခး
ကေး။

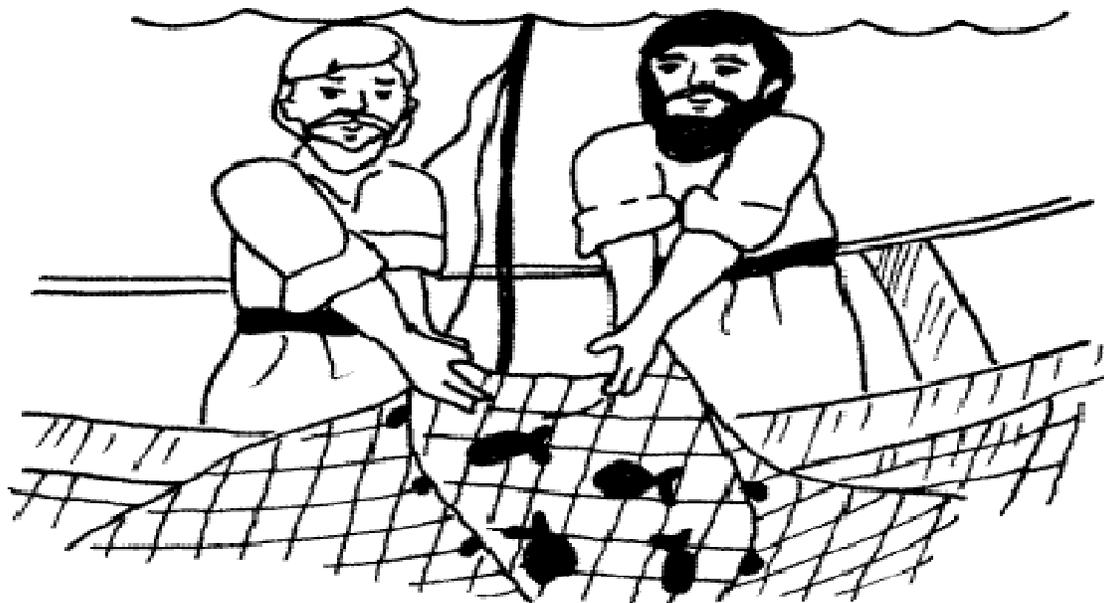
ပုလိင်ဆဆံ့ဂျ၊တူလုံးခိုင်ဃောင်၊ဗျးကော့။
ပုသွမ်၊ဆဆံ့လမ့်လးတူလုံးတီးမာ်၊ဂိုဆ်လူင်မီး
သေယဝ်၊ ပုလားဆဆံ့ကမ်၊လှိုဂ်းဂျ၊ဂေ့လိပ် လွမ်း
ပိုဆ်းတိဂ်တိဂ်ဗျးကော့။

မီးဝဆ်းခိုင်းပုလိင်ဆဆံ့ဂျ၊လး၊ခိုင်ဃောင်၊
သေလးလံးငိဆ်းမးမိမ်းခိုင်းဗျးကော့။ မီးဂူဆ်း
သွင်ဂေ့တေမးဝဆ်း၊ဂှတီးဆွင်ပုဝုးဆ်းခပ်လာတ်း
ဂဆ်ယူဆဆံ့မဆ်းငိဆ်းကော့။

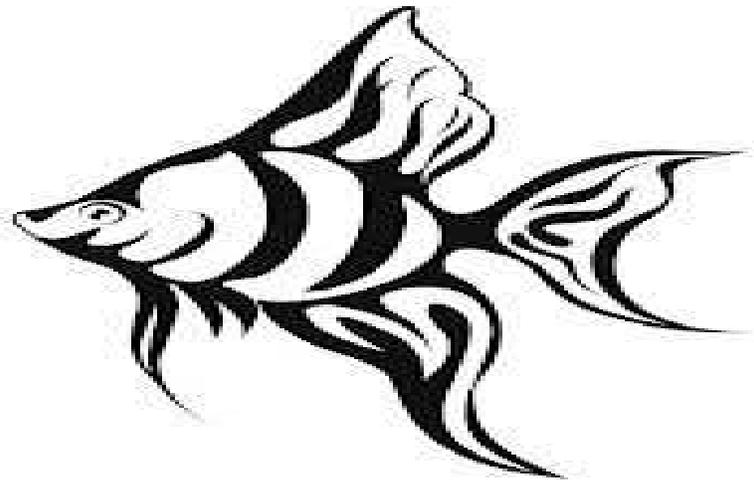

မိုဝ်းခခံ့ပုလိင်လုလုးမးတီးဂေ့သေမခမ်း
ငလးလာတ်းဝး “မိုဝ်းဖုဂ်းမးဂှ်းလုဝ်မိပ့်လီလီယဝ့်
မီးဂုခမ်းသွင်ဂေ့တေမးကပ်ပုတီးခံးဝးဂဝ်ငိခမ်း
မးမိုဝ်းလိဝ်ဂုလုး”

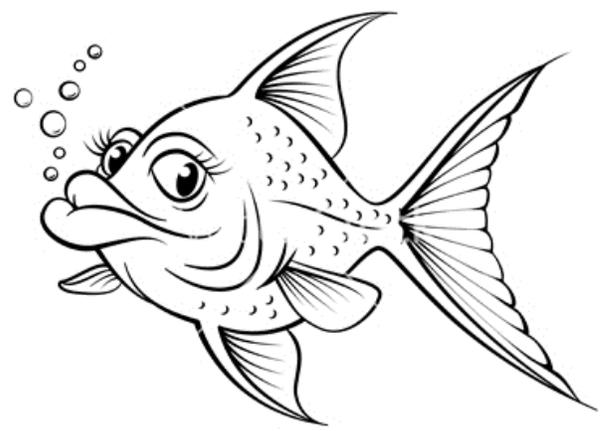
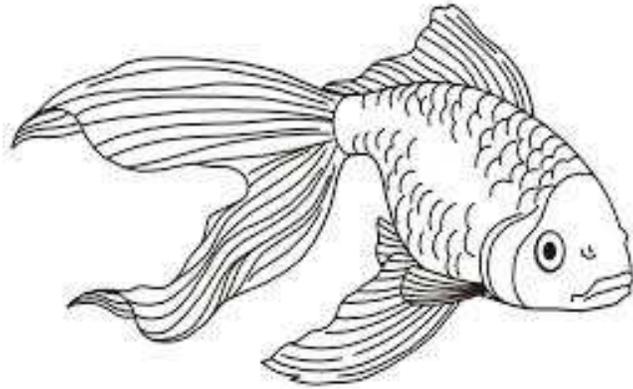
မိုဝ်းဖုဂ်းဖိဝ်မးယဝ့်ခခံ့ပုသွမ်ဂု,မိပ့်
တီးဖေမဂ်,ဂိခမ်လုင်သေငလးယု,ဂေ့ဝး။ ဂုလုးဂး
ပုလိင်တင်းပုလုးခခံ့ မိုဝ်းခပ်သွဂ်းဂုတီးယု,တု,
တေမိပ့်ယု,ခခံ့ဂုခမ်းသွင်ဂေ့ဝခမ်,ငှာလုင်းမးဂမ်း
လိဝ်သေယဝ့် တိုဝ့်မိခမ်းခပ်သွင်တုဝ်ယဝ့်ခးဂေ့ဝး။

မိုဝ်းကခိဂူခိးသွင်ဂေ့ပခိပဂုခိယု,ခခိ
ပုလိင်တင်းပုလါးမိးဝံခိဝ်ဃာင်,ခးဂေ့း။ ပုလိင်
ခခိလိခိးလးဂွပ်;ပိုဝ်းခိသွင်တူဝ်လမ်ခမိဝံယု,
ငလးမခိးဝိခိငသယဝ်။ မိုဝ်းခိဂူခိးသွင်ဂေ့
ကမ်,တူလ်းခိခခိ။ ပုလိင်ဝိခိပံ;ဂု,ခိးခမိဝေ
လွတ်;ဂု,ယဝ်။

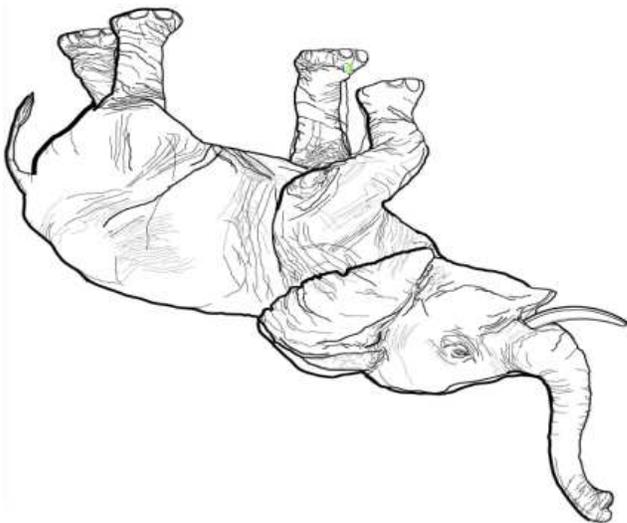
ဂူလုံးဂါ, ပုလုံးခခေလတ်; ဝူး “ဂဝ်ဂေးတေ
မိုဝ်း၊ ဂဝ်ဂေးတေမိုဝ်း၊ မိုဝ်းကခေလတ်; ယူ, ခခေ
ဂူခင်းသွင်ဂေးကဝ်မဂ်, ဂိုခေထုပွဲတံသေကေး။ ဩး
ပီခေလဝ်; ပခေတင်းဂတ်တင်းခခေဝံဂှင်းဗှ်ဂှင်းမခင်း
ဂူးဂေးယူ, ခး။ ဂှ်းဂှင်းခးမေးလွဲသွံယု, ပေကိင်ပိုင်း
ပိုခေ, တု, သေကခေဝူးခခေ ကပုမ်, ခခေခွဲ; ပခေကီခေ
ဂိုင်းလိဝ်ခေယူ, ကေး။

3. များစွာခပ်လွှဲသဖြော့ကမ်,လီ

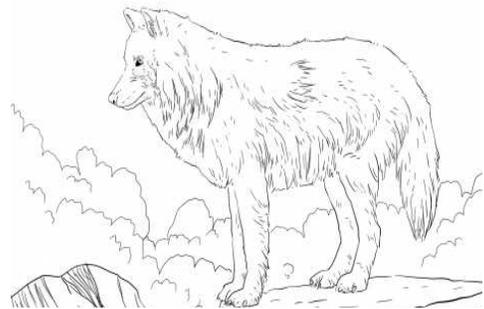
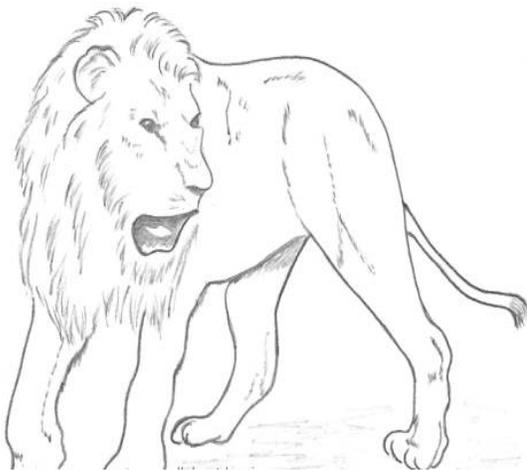

မီးဝခင်းခိုင်; မီးမုခင်းတူဝ်ခိုင်;
ဧလ,ဂျးဧလ,မးခင်းထိုခင်း,ယူ,ခခေ မခင်းဂျ,
ဂှခင်းလာင့်တူဝ်ခိုင်; ခွခင်းယူ,ခိုင်လိခင်းခခေ
ဧလ;မခင်းထမ်ဝျး “ဂှိတ်းသင်ဧလ;မးခွခင်းတီး
ခင်း” မိုဝ်;မခင်းတူလုံးလာင့်ခခေ လံးဂှခင်း လာင့်
ခွခင်းကမ်,လှို၊ လာင့်ခခေတံယဝ်ချး ကောျး။

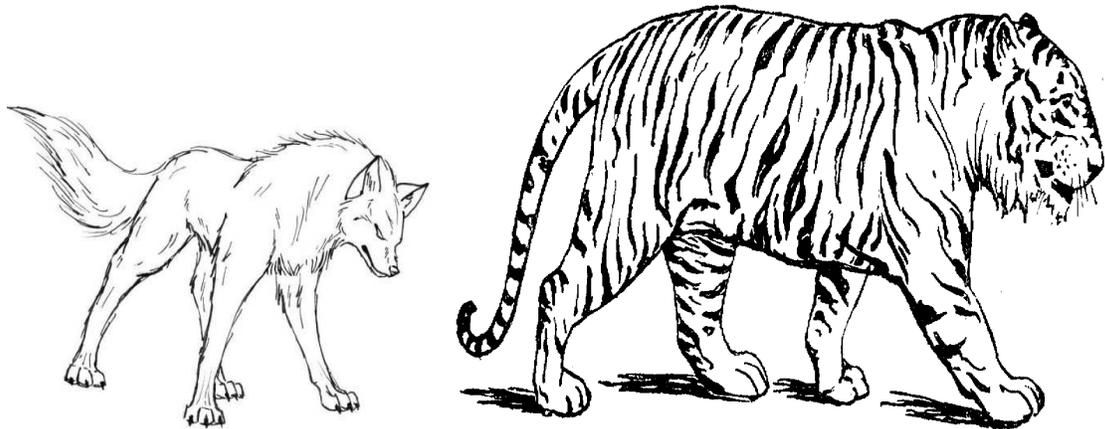
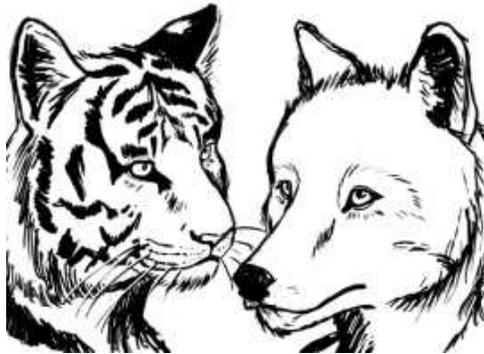

မၤအံးခေၣ်မခင်းလုမ်းအံး၊ သေလး
မခင်းတေ ဂိခင်းဂေၤလီၤကော့။ ဂူလုးဂး
မခင်းခူပံ့ခေၣ်လၢငံ့ခေၣ် ကမ်၊ ခပ်။

မခင်းတေဂီၢ်တံးဂှၢ်ဂိခင်းလၢငံ့ခေၣ်ခေၣ် မခင်း
လီၤခင်းလးယူ၊ ခေၣ်လိၣ် မခင်းဂှၢ် သၢင်၊ သီ၊
လုၣ်ပံးမးယူ၊ ကော့။ မခင်းလၢတံးတီသၢင်၊ သီ၊
ခေၣ်ဝး “ခးလံးလၢငံ့ဝံ့တူၣ်ခိၣ်ခိၣ်ခးတေပခင်း
လဝ်းသၢင်၊ သီ၊ ဂှၢ်ဂိခင်းကွၢ်တင်းခးကော့။”
လဝ်းသၢင်၊ သီ၊ လုၣ်ခေၣ်ဝး “တူၣ်တံးခေၣ် ဂဝ်
ကမ်၊ ဂိခင်း၊ ဂဝ်မေၤကပ်ဂိခင်းဂေၤလီၤယူ၊” မခင်း
ဝးသေယဝ်း၊ ကွၢ်၊ ပံးဂ့ၤ၊ သေကော့။

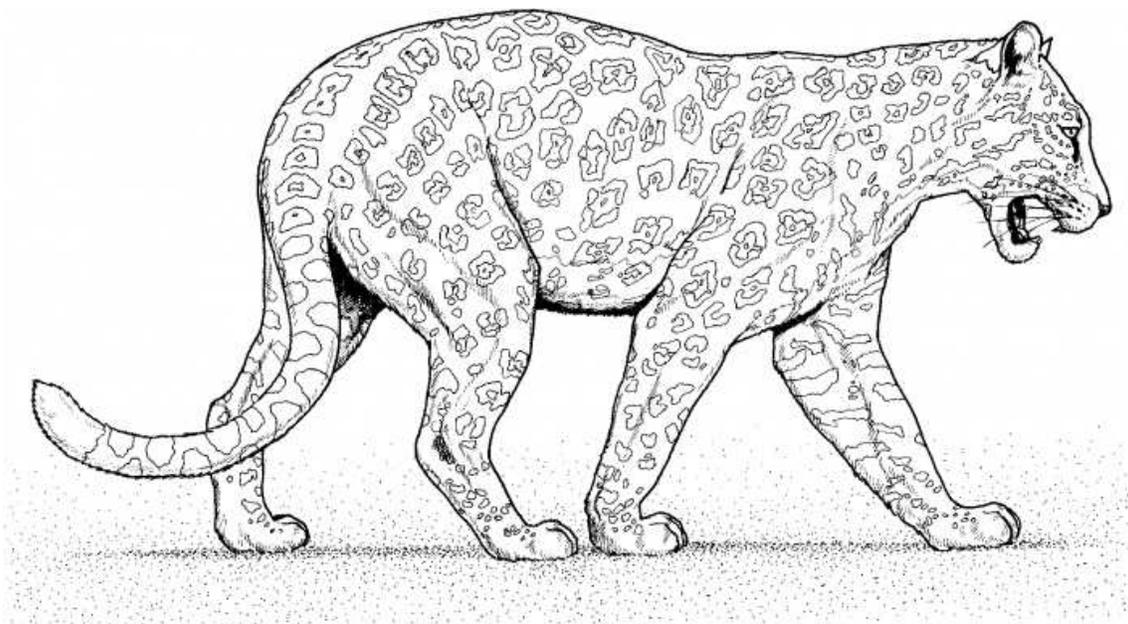

မခင်းပွဲထိုင်;ကိတ်းခိုင်;ခခေ မခင်းရှခင်
သိုဝ်လူင်တူဝ်ခိုင်;မးထိုင်;ခးဂေား။ မခင်း
လာတ်;တီး;သိုဝ်ခခေဝး “သင်,သီ,လူင်လံး
လာင်္ဂဝံတူဝ်ခိုင်;လေး မိုးကမ်,ခိခိခင်ဂျုဗ်ခွဲ;
ခိခိခင်တင်းဂေးခိခိလံး၊ မခင်းလာတ်;သေ
ကွပ်,ဂျုဂေား။ ဂွပ်;ခေ သိုဝ်လူင်မိုးခိခိခင်
တင်းဂေးလံးယူ,”

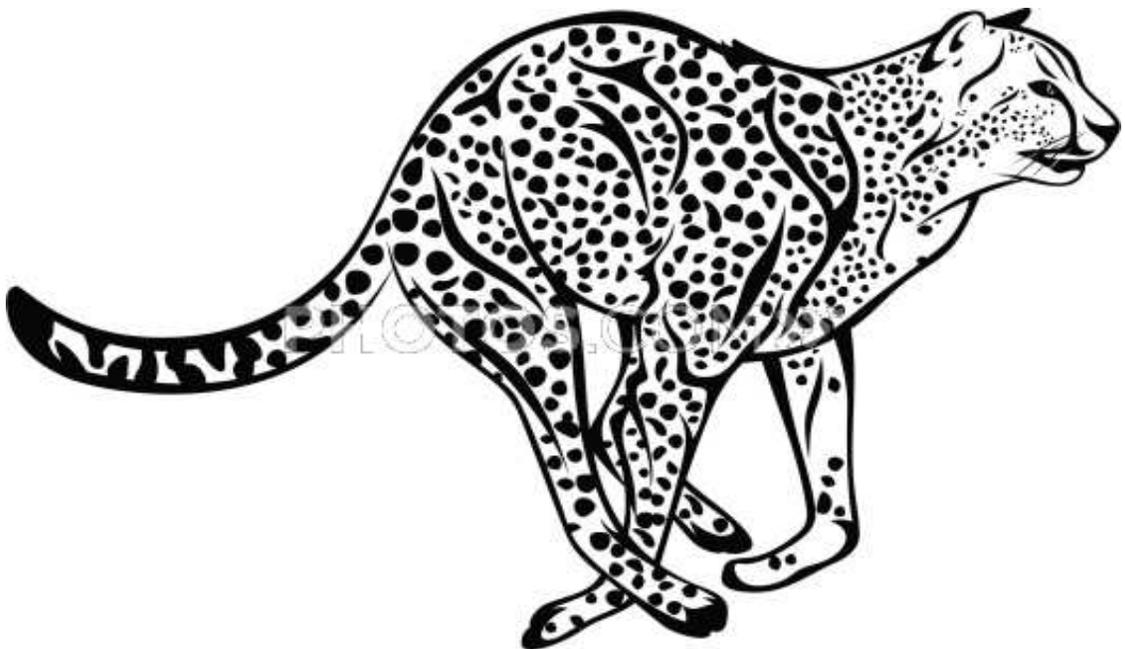
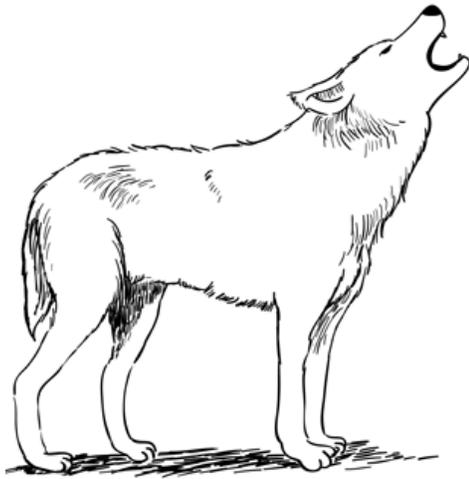

သိုဝ်လူင်ခခေ်လၢတ်းဝုး “ဂဝ်ကမ်,ဂှတ်း
ဂိခမ်ဂဝ်ဂူဝ်သၢင်,သီ,လူင်မးခူပံ့ဂဝ်၊ ဂဝ်ခူ,
ယဝ်” မးခမ်းခခေ်တၢင်းဂျမ်,မခမ်းကမ်,ကွခမ်
မိင်,ခး။

မခမ်းဂှခမ်သိုဝ်လုမ်းတူဝ်ခခိုင်းမးထီင်းခး
ဂေး။မခမ်းခတ်းလွ်လၢတ်းမိုခမ်ခင်,လၢတ်းတီး
သိုဝ်လူင်ခခေ်ဂေး။ သိုဝ်လုမ်းဂေးဂူဝ်သၢင်,
သီ,ယူ,၊ ဂူလုးဂး မးခမ်းခခေ် လၢတ်းဝုး “မိုဝ်း
မိုးဂိခမ်ယူ,ခခေ်ဂဝ်တေတူလုးသၢင်,သီ,လူင်
ပခမ်မိုး၊ ပေးမခမ်းမးခခေ် မိုးကီခမ်ပံးငလး”

မိုဝ်းကခ်မခ်းခုပးလာ်င့ုးလခင်မခ်းပွင်,
ဂ့ုးလးသိုဝ်လုမ်းယင်းလ့ုဂ်ခ်ယု,ခခ် မ့ုခ်း
ဂ့ုဝ်း “သင်,သီ,လုင်မ့ုးယဝ်” သိုဝ်လုမ်းဂ့ုး
လီခ်ပံးဂ်းလီဝ်က့ုး။

မၤဆဲးဆဲးဂၤလဲးလဲးဂိၤဆဲးဆဲးလၢၣ်လၢၣ်ဂၤလီၤ
ခးကၤ။ လိုၤဆဲးဆဲးလိၤဆဲးဆဲး, လူၤ, တူၤခွဲ,
ဆဲးဆဲးလဲးမၤဆဲးလဲး; တူၤတံၤဆဲးဆဲးလွၢ်တူၤ
တံၤလၢၣ်ဆဲးဆဲးယၢ်။

ဂၤဆဲးဆဲးပၤဂၤတံၤတံၤ, လီၤဂၤတၢ်လဲး
ဂၤဆဲးဆဲး, လီၤဂၤလဲး: ကၤဆဲးဆဲးဆဲး ကၤပုၤ, ဆဲး
သွၢ်ဆဲးဆဲးဂၤခးယူၤ, ကၤ။

4. ဖိုင်းကပ်ဂျေးလူး

မီးမှိုင်းမှိုင်းခိုင်; မီးခုခင်ဂျေခမ်းပးခိုင်;လုခင်,
ပိုင်,လု,မခင်းဂတ်ခိခင်,ခေး၊ ဂုခင်း၊သတ်း၊ တူခင်း;မုံ
တင်းသိင်း;ဂေး;မခင်းဂူသိင်း;မုတ်းခးဂေး။

မီးဝခင်းခိုင်; မီးဗိုင်;တူဝ်ခိုင်;လူင်တင်းသေ
မးဗိုင်တီး;ခုခင်ဂျေခမ်းခးဂေး။ မခင်းလံးတင်း
လွံးထိမ်တီး;ခုခင်ဂျေခမ်းသေယဝ်၊ မိုဝ်းကခင်မခင်း
တေကွဂ်,ဂု,ခခေ်မခင်းလာတ်းဝး “ဂေးလူးထဝ်း
ဂုဝ်းခံ့ခးတေတွပ်,ခိုခင်းဝခင်းခိုင်;ယူးခးဂေး။”

လွင်းကန်ထပ်; ခုခပ်ရှေ့ခမ်းမီးလှခပ်, ပိင်, လှ,
ခခေံ ခာပ်, ငဝ်းလွတ်, တူဝ်းဂျှ, ဂူးတီးဂူးလီခပ်ကေား။
မီးဝခမ်းခိုင်; မီးခင်းယိင်းခုခပ်ရှေ့ခမ်းမိုင်းခိုင်;
တၢ, တေလမ်းလှခပ်, တီးခုခပ်ရှေ့ခမ်းခခေံဂွတ်; မး
ဃိပ်ကေား။

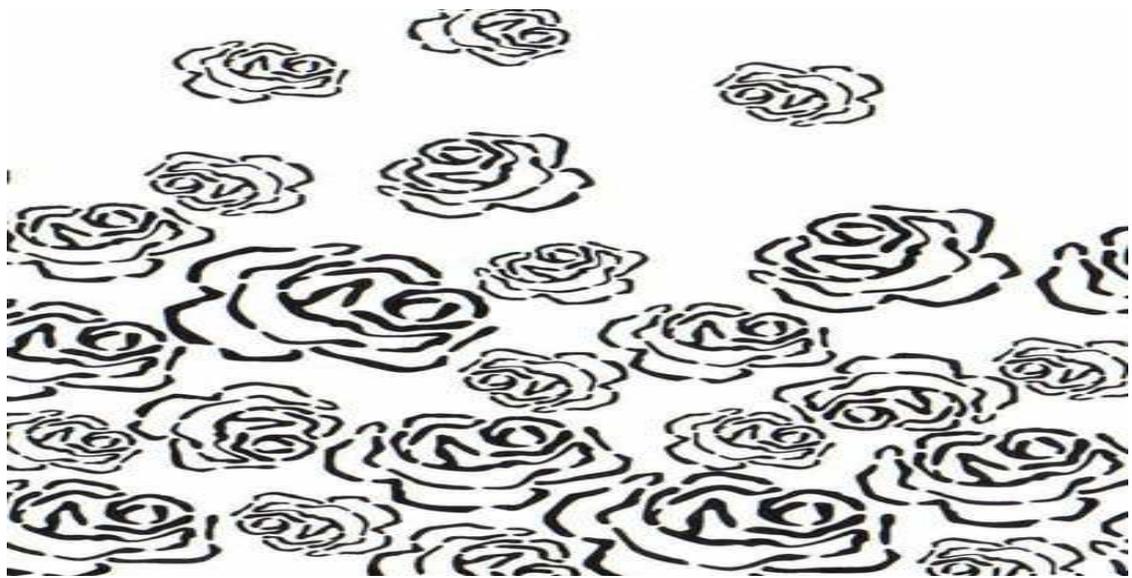

အင်းယိုင်းအဆင့်လမ်းတူလုံးခုခံရှေ့ခမ်းသွင်
ပွန်းတိမ်တိမ်သေဂေး၊ ခုခံရှေ့ခမ်းကဆံမီးလုခံ၊
ပိုင်၊လှ၊အဆင့် ပွန်းတွပ်၊ခိုခမ်းလုံးသိင်းမူတ်းခး
ကေး။

မဆင်းခွဲလမ်းပွန်းတီးသုတ်းထိုင်၊လေး မဆင်းမီး
တင်းဂျာမ်၊ရှိုးခုခံရှေ့ခမ်းလုံးကူန်း လုံးကံးအံ
အေးဂူခမ်းတင်းလံးခးကေး။ မဆင်းရှိုးဂူခမ်းလွှဲမဆင်း
ရှိုတ်းမွှ်၊မိင်းသီ၊ကဆံကမ်၊လီတ်း၊ ပန်း၊လှိုင်၊သေ
ယဝ့်၊ ခွဲအဆင့်သိုင်၊မွှ်၊မိင်းသီ၊ကဆံလီတ်းလှိုင်၊
ခိုင်၊ဝံးခးကေး။အင်၊ရှိုဝ်းခုခံရှေ့ခမ်းတေကမ်၊ဂူ
ဝံးအဆင့် ခပ်လွမ်မေးဝံးကွဆံတင်းယဝ့်ခး။

မိုဝ်း;ဇိဝ်မးဝခးပွဲလူင်ခခေ် ခခင်းယိင်းထမ်
တီးခုခ်ဂျေခမ်းလူင်ဇခါခးဂူခမ်းတင်းလွဲဂမ်းလိဝ်
ဂေး။ ခုခ်ဂျေခမ်းကမ်,လာတ်;လံးဂမ်းလိဝ်ဗလး
မခင်းထဝ်;ခးကမ်,လီဗလတံ,ခးလူးတီး;ဇခ်း
တူပွင်,ဂမ်းလိဝ်ခးဂေး။

မခင်းခုတ်းလှဲလံး;ခေးဂှမ်း;ခိုင်;ခခေ်ဂမ်းလီဝ်
ငလး;မိုဝ်း;ခိုင်,ယမ်းခခေ် ခိုင်;ကွခေ်,ဂှတ်;မးဂမ်း
လီဝ်သေငလး;ငလ,လီဝ်;ခိုင်မွတ်,သေယဝ်၊ မွတ်,
ကခေ်လှဲပီခခေ်လီတ်;ကခေ်ဝး;ခခေ် လတ်;ငခ
ပခေ်တီး;ခုတ်ဂှေ်ခမ်းဂမ်းလီဝ်ခး;ကေး။

ရွပ်; ညိုင်း; ကခမ်မေဂျာဂျေးလူးခခေင့်လ; ခုခမ်
ဂျေမမ်းလံ; ခဖျေလံ; တတုတီးဂူခမ်းတင်းလို့ခမ်ခဖျေ;
ခဖျေဂေး။

5. ဂျော့နာဆန်ကမ်, ရှုဆန်တု ပု, တိမေး

လင်းယေ၊ သုလင်းတင်းတပးလင်း၊ ခင်းခွ၊
တီးဝင်းယေ၊ ရိခင်းယူ၊ ခင်း မီးဂူခင်းခင်းခင်း၊
လွမ်းခင်းယူ။ မီးဂူခင်းဂေ့ခင်း၊ လိုင်းမင်း ဂွင်းဝး
‘ပုတိမေး’၊ မင်းပီခင်းယွမ်းသေလင်း
ယူ၊ ကေး။ ပုတိမေးခင်း မင်းလံးငါခင်းသီခင်း
ခင်းခင်းလ ထမ်းခင်းကေး။ ဂူခင်းဂမ်းဖွင်းလင်း
ဝး “လင်းယေ၊ သုလင်းသေဝင်းခင်းလရိတ်း
သေမေးကေး။ လင်းယေ၊ သုခင်းပီခင်းခင်း
တု၊ ဝိတ်းခင်းကေး။”

ပုတီးမေးခခေၣ်မခင်းယုမ်,ဝးလဝ်းယေ,သုခခေၣ်
ပီခင်းလဝ်းခဂ,ချုတ်း၊ ပေးလဝ်း ယေ,သုယုလှိုင်၊
တေဂှံလေးမခင်းရှ်းလဝ်းယေ,သု ယုပခင်းမခင်းခး
ကေး။ ဝှပ်းခံ “လဝ်းလုဂ်း တု,ဝိတ်း၊ ခကေးလုခး
သေဂမ်းခး” ဝးခံး မခင်းရှင်ခးကေး။

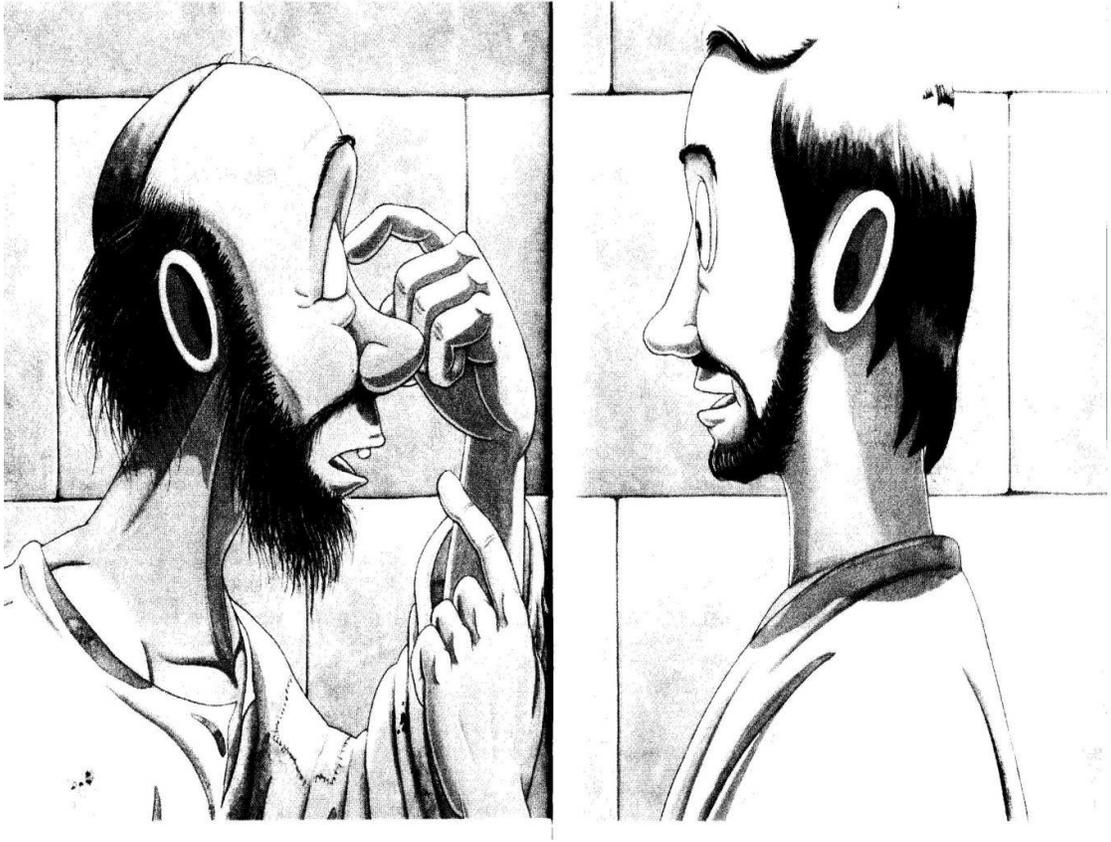
ရွပ်;မခမ်းရှုင့်ဗလ; ရှုခမ်းထွမ်းထပ်;ယေ,သုခမ်
ခေးခေံမီးတင်းကခမ်သုဂ့််သုဂ့််ထွံသေယဝ် လၢတ်;
မခမ်းတၢ,တေယူ,တီတ်,တီတ်,ကေး။ ပၤတိမေး
ခေံ ရှုင်ထပ်;ယေ,သုပံးမခမ်းရှု,ဗလ; ရှုင့်သီင်
ရှိုင်းလှိုင်ဂပ်,ဗလ;ဝဲ; “ထပ်;လုဂ်;တၢ,ဝိတ်;၊ ဗကး
လူခးသေဂမ်းခး”

သီင်ရှင်မခမ်းခခံလဝ်းယေ,သုခိခမ်းဂျ,ကေား။
လဝ်းခခံဂိုတ်းသေ “ရှင်မခမ်းမးသေဂမ်း”
ဝးခံလာတ်းတီးဂူခမ်းတင်းလွဲကေား။ ဂူခမ်းခမ်ခေ,
ခခံလာတ်းတီး ပ,တိမေး ငလးဝး “ယ,ပေ ဂူဝ်၊
လုဂ်တု, မခမ်းလဝ်းရှင်မိုးယဝ်”

မခင်းယုမ်,ဝးလင်းယေ,သုတေယျာပခင်းမခင်း
လံးယူ,ကခင်းဝးခင်းငလး၊ မခင်းကပ်ဖေးမခင်းပိတ်း
သေဝီခင်းလွှမ်းမးရှာလင်းယေ,သုဂမ်းလိပ်ခးကေး။

လင်းယေ, သုခနှင့်ထပ်မန်းလေးဝဲး “ဂပ်လုင်,
ဂိုတ်းသင်ပခ်တီးမိုး?” မန်းလာတ်းလေးဝဲး “လင်း
ဂုင်းခီခ်းတေ့ဂ်းမဂ်, တဲးခဲးဂုခ်သေဂမ်းခဲး”
မန်းမီးတင်းကခ်ယုမ်, မတ်းသေလေးယွခ်းကေး။

ဂမ်းခခေံ့ လဝ်းယေ,သုလၢတ်;ဝဲး “တူလ်းလူး၊
မ္ဗ်းတေဂ္ဂခေံ့ယူ,ဂူလ်း၊ ဂွပ်;တင်းယုမ်,မတ်;မ္ဗ်းခခေံ့.
ယဝ်” ပုတိမေးခခေံ့ဂ္ဂခေံ့တၢ,မးဂမ်းလိဝ်ခးဂေၢး။

ပုတီးမေးခခေန် ကပ်တု၊မခင်းရှခင်လံးလဝ်းစဂ၊
ချတ်းသေစလး လွမ်းလင်မခင်းလဝ်းရှု၊သေကော့း။

6. ပေးဂိခ်ဆမ်ပုဇွင်ဆမ်ဆွံပီခ်သင်

ဂူခ်းမိုဝ်းဂွခ်း၊ ပူ၊မွခ်းဂှ်းဆွံ ကမ်၊ဂိခ်ဆမ်ပုဇွင်
ဃိတ်းဂိခ်း၊သျ၊ ယိတ်းဝခ်း၊ လိုတ်းဝခ်း၊လိုတ်းသုင်
ဂေးကမ်၊တွခ်းပီခ်း။ ဆမ်ပုဇွင်ခပ်းမးဆွံးမိုင်း
မခ်းးလျှိုင်းပီ 1900 ပံးပံးကမ်၊ဝးလိတ်း၊ ဝးထပ်း
ဃိတ်းမတ်းဆမ်ပုဇွင်ပေးဂှ်းဂိခ်ဆမ်ပုဇွင်ဂျ၊
ဆမ်ဆမ်ဆမ်မိုင်းဆေးမးမခ်းးတေပီခ်းဃေးပုခ်း
တူဝ်ဂှ်းဂူလ်းယဝ်း။

ဥပမာကဏ္ဍလင်းပီခမ်ခေခေ

1. ခွေးတူဝ်ရှင်းခွဲမီးထာတ်; “ကိခမ်,သူ,လိခမ်”
(Insulin)မခမ်;ဂြိုတ်းရှူးဂူခမ်းကမ်,ပီခမ်ဇီတ်း;
ယီဝ်;ဝခမ်ပေးဂိခမ်ခေမုံပုဗွင်ခေမ်လိုင်
မခမ်းတိုဝ်ခိုတ်း; ကိခမ်,သူ,လိခမ်
ခွေးတူဝ်ရှင်းဗလ
လင်းပီခမ်ဇီတ်း;ယီဝ်;ဝခမ်ငါး။
2. ခေမုံပုဗွင်ရှူးဂေး,မူင်းကခမ်ထိင်းတူဝ်ရှင်း
ဂြိုတ်းဂါခမ်ကမ်,လံးဗလ;
မင်,ပွတ်းရှင်းခံးဂိခမ်တၢင်းဂိခမ်ခေမ်၊
ဂူခမ်းရှင်းလၢင်းပီးခေ, ပေးပီးဂေး;
လၢင်းပီခမ်ဇီတ်း;လှိုတ်း;လှိုင်,
ယီဝ်;ဝခမ်,မူးဂူလှ်းဂူလှ်းယဝ်။
3. ခေမုံပုဗွင်ရှူးသီဝ်း (cell)
ခွေးကွတ်းကေးဂူခမ်းလူဇံးဇံးဗလ
ဂူခမ်းကမ်,မီးတင်းကခမ်မတ်းတွင်း၊ လှိုမ်းငါး;
လုတ်းကွတ်းရှင်းခွဲ လီမ်,မိုဝ်းယူ,ခွေးတွင်းဗမ;

ဧမးဂိခ်ခမ်ပုဗ္ဗင်ခမ်ခမ် မခ်းတေ
တိုဝ်လုခ်,လုခ်းကွခ်,ဂုခ်း။
လုခ်းကွခ်,ကခ်ဂျိခ်းလီဂ်၊
ကမ်,ထုဂ်,လီဂိခ်ခမ်.ပုဗ္ဗင်ခမ်။

4. ဂူခ်းဂုခ်းလုခ်းပီခ် “မခ်” ။

ဗုဝ်ဧမးကမ်,လုခ်းမီးလုခ်း။

5. မခ်ဗဝ်

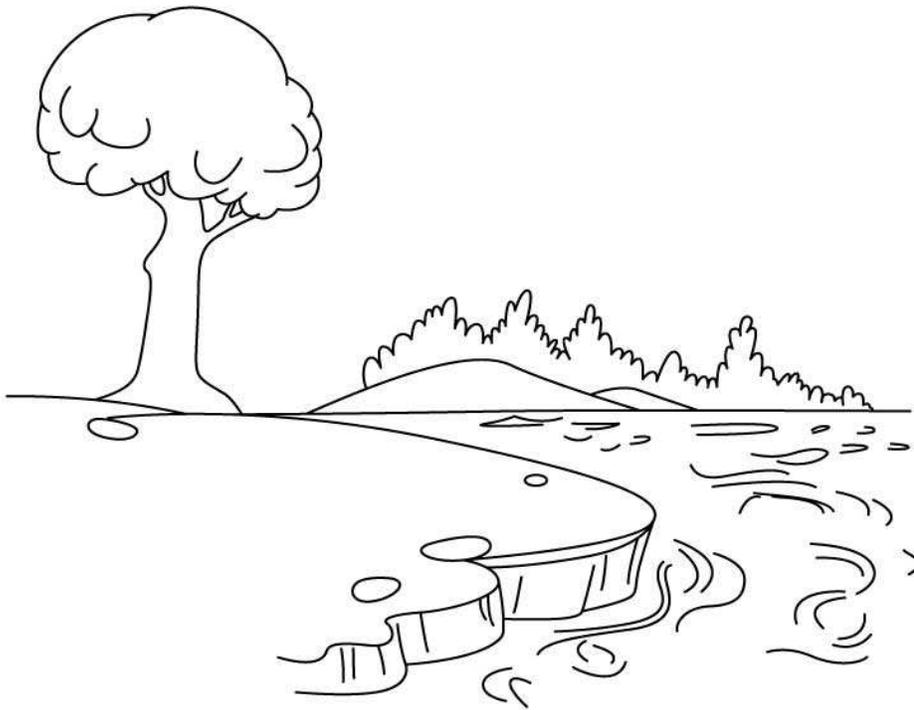
ခွ်းခပ်းဗုဂ်းဂုခ်းပေးဂျိဝ်လီမ်းခေ,လုဝ်
ဂုခ်းလုခ်းကမ်ခမ်ပုဗ္ဗင်သံ,ခမ်ပု
တုခ်းဂျိဝ်ခမ်.

ထုတ်းတု,တုမခ်းပီခ်ကမ်လီဝ်ဂခ်းလု;
မုခ်ဂခ်ဂုလုးယဝ်
ပေးဂိခ်တုခ်းသွင်မိမ်းခွ်လုခ်းပီခ်ဗိတ်း;
လုတ်းလုဝ်။

ရှမ်းထုတ်,လီယွမ်းဂိခင်

- 1) ဆမ့်ပုဗွင်ခံ့ ရှူးကရု.သု,လီတီးခိုဝ်းလ
ပေးဂြိုတ်းခင်း;ဖင်းကမ်,ထုတ်,လီလွံ
ဆမ့်ပုဗွင်။
- 2) ပေးခွဲ;လွံကမ်ရှူးပီခင်ဖေးဆမ်လိုင်၊
ပေးဂြိုတ်းဖင်းဆခံ့ 1 ဂီ,လှိုင်ခံ့ ထုတ်,လီလွံ
ဆမ့်ပုဗွင် ခိုင်း;လွခံ့။
- 3) တင်းဂိခင်ကမ်ဂြိုတ်းဝံယဝ်းဆခံ့
(ဂီပ်,ခိုဝ်း၊ မုမု)
ကမ်,ထုတ်,လီလွံဆမ့်ပုဗွင်ထီင်း။
- 4) ရှမ်းလှိုင်,လွံ.ရှင်း;ရှင်း၊ ထုတ်,ဆင်း;ဗွင်
တီခင်းဆမ့်ပုဗွင်
ရှမ်းခံလွင်း;ဆမ့်ပုဗွင်ခံ့ယုမ်,ဝုးပီးဆွင်တံး
ရှမ်းကမ်,ယဝ်းသေလး;
ဂြိုတ်းလွမ်းခင်းလံးခံ့
သေဂမ်းခး။

7. ဆမ့်ပူင်, မိုင်းတံးရှင်း

ဆင်းမိုင်းတံးရှင်းဆံ့ ဆမ့်ပူင်, မီးဆမ်ဆေ,။
ရွပ်းကွက်, ဂးတီးဆင်းလိခ်မးလ
ဆမ့်ပူင်ဆံ့ကုခ်, ဝံ့၊ ရွခ်ဝံ့။
တံးလိခ်ရှင်းဆံ့မီးထါတ်; တတ်တုဆမ်ဆေ,
လး; မိုင်းဆမ့်ဆေယု, ဆင်းလိခ်ပူင်, ကွက်,
တီးဂင်ဂးမာ်, ရှိခ်မာ်, ဃေကခ်မီးယု, ဆင်း
လိခ်လိုင်

မီးထုတ်;တတ်တု (Mineral) ဆမ်ဆေး,ကျေး။
ထုတ်;ကဆမ်မီးဆွဲဆမ်ပူင်,ဆဆမ်.
ရွပ်;ဆေးလိဆမ်လေး;
တင်းတိုဆမ်;တင်းလှိုဂ်မဆမ်;
တီးဆိုင်;တင်းတီးဆိုင်;ကမ်,မိုဆမ်ဂဆမ်။
ထုတ်;တတ်တုကဆမ်မီးဆွဲဆမ်ပူင်,ဆဆမ်
မီးဂ,ကျေးယဝ် မီးဆမ်ကျေးယဝ်
မဆမ်ပီဆမ်ကဆမ်လီပုဆမ်;ဂုဆမ်;ဂုဝ်;ကျေး။

ဖွင်းလီကဆမ်ဂုဝ်;လေး;ဆမ်ပူင်,
ကပ်,ဆမ်ပူင်ဆွဲမီးလှိုဝ်;ဆင်,ဆမ်ကျေး။

- a) မိုဝ်;ဂုဝ်;ကပ်,ဆမ်ပူင်,ဆဆမ်
ဂု;တုဝ်ဂုဝ်;မံ;မေးလေး;
ဖီတ်;မိင်း (virus)
ကဆမ်မီးဆွဲတုဝ်ဂုဝ်;တံကျေး။
- b) ဂု;လှိုတ်;လုမ်းဆွဲတုဝ်ဂုဝ်;တိင်းလီသေ
ကမ်,ဂေး။

ရှုံးဖိတ်;ကဆ်မီးယူ,ခင်းလိုတ်;ယွမ်းဂျ,
ကော့;။

c) ကာပ်,ဆမ်ပူင်,လွံးရှုံးတပ်း၊ သံး၊ ရှင်းခင်း
ရှင်းရှိုတ်ဂဆ်လီကော့;။

d) ထာတ်;တတ်တုကဆ်မီးခင်းဆမ်ပူင်,
လွံးရှုံးတူင်ရှင်း
လွံးရှင်း မဝ်သေကမ်,ဂးသံကီဆ်ရှင်း
(nervous system)

ဂေးရှိုတ်းဂဆ်လီတင်းဂူခင်း၊
တင်းမူရ်;ရှင်းတေခီဆ်းမးကော့;။

e) ဖိတ်;ကဆ်လင်းခူမ်း၊
တီးလိပ်းသိပ်,ကဆ်မီးခင်းတူင်ရှင်းဆံ
ပေးကာပ်,ဆမ်ပူင်,ဂူးဝဆ်းလိုင်
ရှိုကော့;။

7. မိတ်;တၢ,ဧမ;

မီးသွင်ဂေၤဧမ;လုဂ်;ဧမ;မခင်းခခေံ ပီခင်
ဂူခင်းရှီတံးခင်း;ဖေံဂူခင်းပိုခင်း၊ ကပ်လုဂ်;မခင်းဝံ
ရွင်းသွခင်လိဂ်; ဂူ;မိုဝ်ဂူ;ဝခင်း၊ ဧမ;မခင်း
လုံတိတ်းလုဂ်;မခင်းခေၤဧလမးလွမ်းတူလုဂ်;
လုဂ်;မခင်းတီးသွခင်လိဂ်;ဂူခင်းရှီခင်းတီးလုဂ်;
လံးမခင်းသွခင်ခခေံဂေၤ။

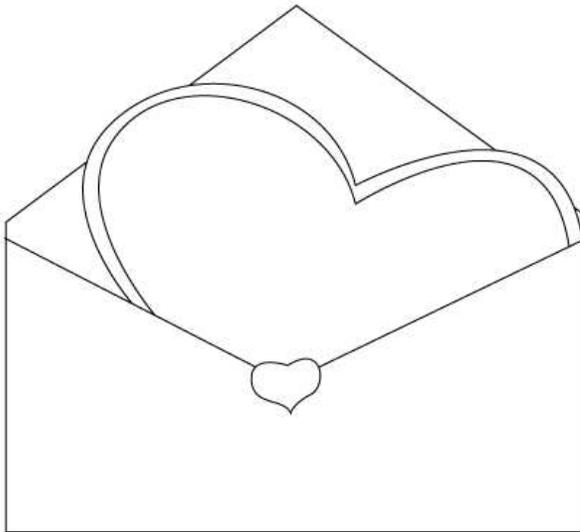
မိုဝ်းကခင်ဂှခင်မးမခင်းမးလိုင်၊ မခင်းလီကာ
ခေ၊ပေးခါးကီခင်၊ပံးယဝ်၊ တံးဂေမခင်းဝး
ယွဂ်၊မခင်းဂူးဂေဂွပ်းပိုဝ်းမးမခင်း မီးတုခွခင်
လီဝ်ဂွံးခခေဂေ၊ ဂိုဝ်းမးထီင်းကိတ်းခိုင်
လုဂ်းလံးမခင်းဂတ်းခီခင်၊ခေ၊လေး
လံးဂု၊သွခင်လိဂ်းမိုဝ်းခွဂ်းတေ၊ထိုင်ပေးလံး
ဂခင်၊ လံးလုဂ်းလံးမေးယဝ်။

မိုဝ်းယမ်းခခေ လုဂ်းကွခင်၊ဂျင်းခင်မီးဝံ
တေ၊တေဂှပွထုပ်းကုလ်းဂေဂဝ်၊လေး ဂှိတ်းပာင်
ပွံးလီဝ်လုယု၊ဂေ၊ ဂုလ်းဂးလုဂ်းလံးဂေခွ
မခင်းကမ်၊ဂွတ်းမးလံး၊ဂုဝ်မးမခင်းမးလွမ်း
တုလ်းမခင်းဂေ၊

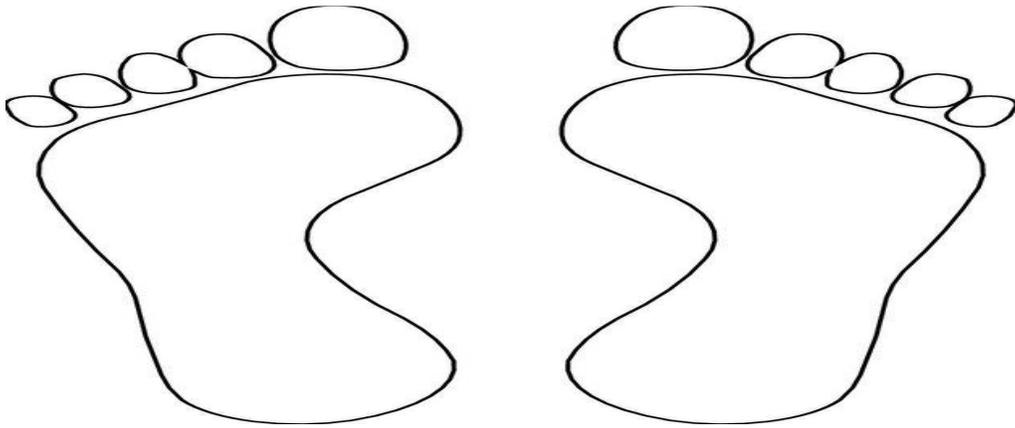
မိုဝ်းခိုင်၊ပွင်းယမ်းခခေကုလ်းဂေမခင်း
ဂေခိုင်၊ ကပ်လိဂ်း၊ပိုခင်ခိုင်၊မးသေယဝ်
ပခင်မခင်းကခင်၊တုလ်းယု၊ မးမခင်းတီမ်းလိဂ်း
ဝံဝး မိုဝ်းလုဂ်းလံးဂေလီဝ်ခခေ မဂ်၊တေ

လုနီးလံး ကမ်,လီလေမးလံးခွမ်းမာ်,တုးမး
ပခမ်လုနီးလံးကိုင်;မိုဝ်းမခမ်းဂူခခေံးမးမခမ်း
ကမ်,မီး ယဝ်း၊ ခုမ်းလုံလံးမးသေဂမ်း။

မခမ်းကခမ်,လိမ်းခံ့သေယဝ်း လံးဂူဝ်လုံ
ကခမ်ခွင်,တုးလးဂွင်ဂှံးဂှံးဂှံးယူ,ယဝ်း။
မိုဝ်း ပေးမးကမ်,တံ ရှင်,သေ,သေဂမ်း။

၈. ရွံးဗျ

မီးပေးလင်းရှုခင်းဂေ့ခိုင်; လိုဝ်းလင်းယီ;။
 မခင်းမီးလုဂ်းလံးဂေ့ခိုင်; လိုဝ်းလံးလုင်ယီ;ဗျ။
 မိုင်းလိင်းမးလင်းယီ; လုဂ်းခွခင်းသေလုင်းရှိုခင်းမး
 ဗျ; ကေး;။ မိုင်းကခင်ထိုင်တီး; တွဲ; ရှိုခင်းဂါင်ခူင်, ခခေ
 ဂုခင်လုဂ်းလံးကွခင်, မခင်းလိခင်းဝံယု, သေလေးခုဂ်း;
 သဂ်းမခင်းသေယဝံ ကွဂ်, ဂျ, တီးကမ်လမ်ကမ်ဂံ
 ရှိုခင်းမခင်းတီး; ပိုခင်းဂိုတ်းလင်းခခေ ကေး;။
 တီး; တါင်းဂျ, ခွင်းဝခင်းလမ့်မိုင်းဂါင်ခိုခင်းဗူခင်တူဂ်းဝံ
 လေး; တါင်းခခေပီခင်ဂူမ်, တီမ်ဝံဗျ; ကေး;။ မိုင်းကခင်

မခင်းယင်း၍၊ခခေ နမ်,ထင်,ကမ်,ထိုင်ရှုံးခါမခင်း
ရိုတ်းဝံယူ,။ ထံးလူင်ယီ; ခါ,ထွမ်းရှုံးခါပေးမခင်း
ခါးကေး။ ဂေ့ကခပ်ပီခပ်ပေးခခေ မိုဝ်းကခပ်ထမ်
တေခင်း၍,တီးပိုခင်းရှိုတ်းလဝ်းတါ,တေလံးဂိခပ်
ခခေကေး။ မိုဝ်းခိင်,ခခေ ထံးလူင်ယီ;လတ်းဝါး
“ကီးပေး ... ကီးပေးလုဂ်းထွမ်းရှုံးခါပေးရှင်းမေး
ခါးကေး။” ဝါးခံလူင်းယီ;လံးငိခင်းသီင်လုဂ်းထံး
မခင်းလေးဝံ,တူလုးတါင်းလင်သေယဝ် လုဂ်းကွခပ်,
ခခေမေးထွမ်းရှုံးခါဂပ်လုးခံ။

သီင်လုဂ်းလံးမခင်းခခေ်မိုခ်ပိုခ်းကပ်လီဂ်း
 တွဂ်,သွံ,တီးဂ္ဂုင်လွံမခင်းလံးခါမ်ဝံယု,။ မခင်းဝုခေ်ဝု
 ကေး။ လုဂ်းလံးဂပ်ခေ် ပေးယွံ,မးလိုင်တေလွမ်း
 ဂွံးခါဂပ်တေ့လူး။ ပုခင်းတု,လုဂ်းလံးဂပ်ခခေ်
 ဂပ်တေခေ်ခေ်ခေ်ခေ်ဝံဂိုဝ်။ ပေးဝု; ဂပ်ဝံ ဂွံးခါ
 ဂု,တီးကခင်ဂိခင်လင်းခေ် လုဂ်းလံးဂပ်ယွံ,မးတေ
 ပီခင်တင်းကခင်တုဂ်းတီမ်,ဂိုဝ်း။ မခင်းလီခင်းလး
 လံးသေယဝံ ကမ်,ဂု,ဂိခင်,လင်းသေခိုခင်းပွဂ်းဂု,
 တီးဂိုခင်းမခင်းသေကေး။ ဧတ,ကပ်ဝခင်းခခေ်ဂု,
 ဂေ့ပီခင်ပေးခခေ် လွင်းတင်းကခင်ကမ်,လီဂု;မိဝ်း
 မိဝ်းခခေ် မခင်းကပ်ပိတ်းသေယဝံခခေ်ပခင်ပခင်ဂွံးခါ
 ကခင်မခင်,မိခင်းတီးလုဂ်းမခင်းသေကသဂ်းလိပ်း
 လွမ်းကလုဝ်,ဗြးပီခင်လင်းဂု,ယု,ခါးကေး။

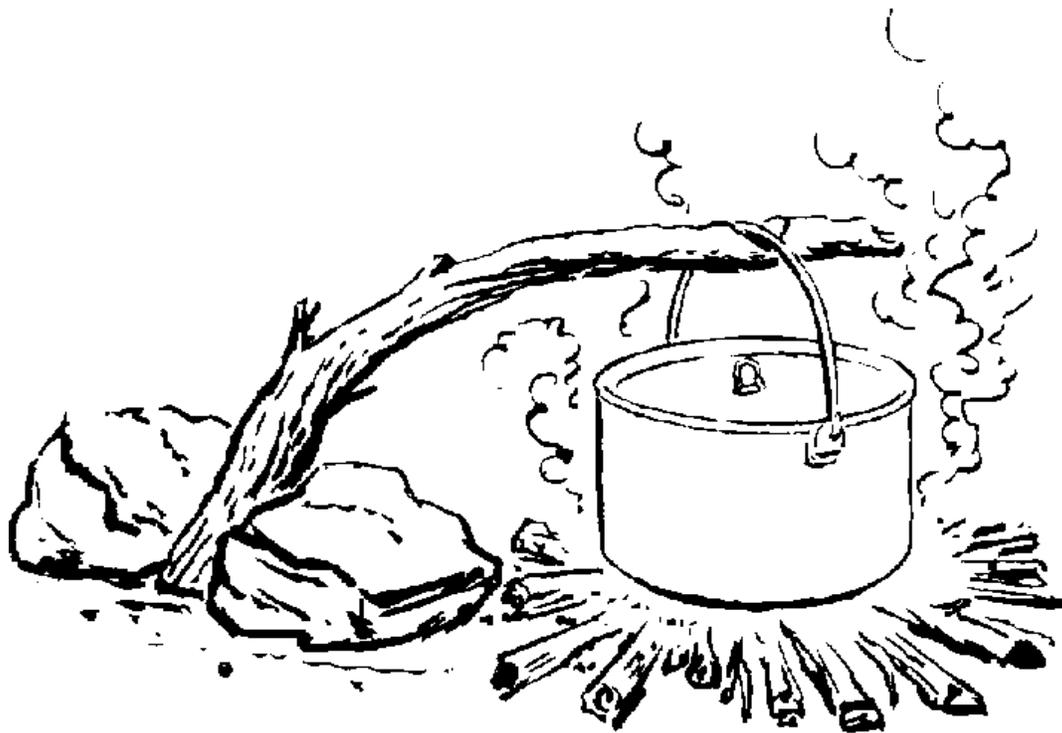

9. ကမ်,မေုတၢင်,ဂျေးလူးငလးလံးတံ

မိုဝ်းကွခ်တင်း မီးခင်းယိင်းကွခ်,ဂျေခိုင်;
လိုဝ်းမခ်းဂွင့်ဝါး ခင်းသူလ်,ခးဂေး။ မိုဝ်းကခ်
မခ်းခင်းယူ, ခေးဂိုခ်းဂျေလီဝ်ခေံ မီးဂူခ်းထဝ်း
ဂျေခိုင်; လိုဝ်းလုင်းကံးမခ်းယင်းဂျ,ခေးဂိုခ်း
မခ်းငလးလံးဂျခ် ဂူခ်းထဝ်းခေံလီကိတ်လူခေး,
ငလးခင်းသူလ်,ဂွင့်ဂူခ်းထဝ်းခေံမးယင့်ဂိခ်
ခေံသေလီင့်ခင်းပခ်ဂူခ်းထဝ်းဂိခ်ကိမ်,သေဂွ်း
ယင့်ဂိုဝ်းယူ,ခး။ မိုဝ်းကခ်လုင်းကံးတေပွဂ်းဂျ,
ခေံမခ်းဂွင့်ကပ်ခင်းသူလ်,ဂျ,လွမ်းမခ်းသေ
တေပခ်လဂ်းသွင်မိမ်းခိုင်;ဝါးခံယူ,။ မိုဝ်းကခ်

ဗီဝိဂ္ဂိုဏ်းလုင်းကံ၊ အဆွေမဆင်းကပ်မေးလိခိဂ္ဂိုဏ်၊
ခိုင်ပခင်ဆင်းသူလု၊ သေလာတ်၊ ဝ၊ “ပေးခွဲယှ်၊
ခပ်၊ ဖရ်းဆံသုမ်ဗွံးလးကပ်မေးတင်၊ ခိုင်ဗွံး
သေယဝ်ကပ်ဆမ်သံ၊ ခွဲမေးလးခံယှ်၊ သင်ဂေး
လာတ်၊ ကပ်မဆင်းတေကွန်၊ မးတီးခွဲမေးဂမ်းလိဝ်
ပေးဝ၊ ယဝ်ခွံ “တင်၊ ရေးလူးယှ်၊ ခေး၊ ခး” မေးခွံ
တေဂိုတ်ပခင်သေကမ်၊ ကွန်၊ သင်မးထိင်း”
လုင်းကံ၊ လာတ်၊ တီးဆင်းသူလု၊ ခးဂေး။

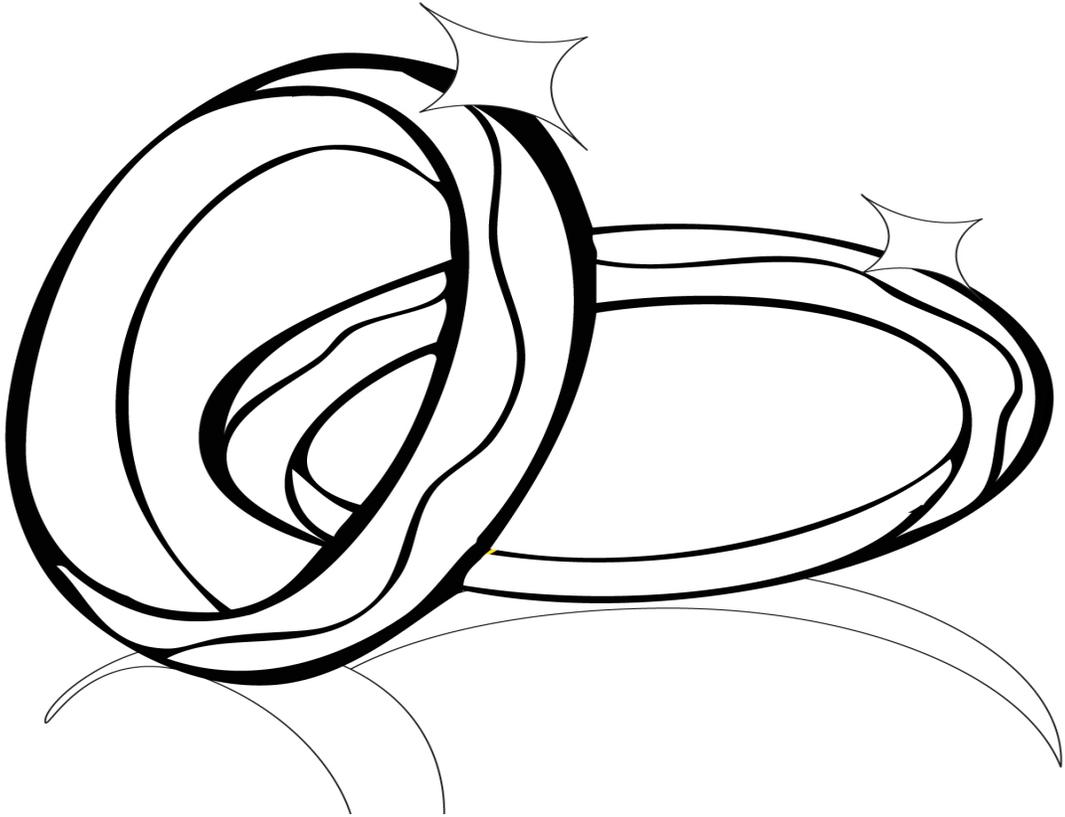
အင်းသူလှ်,ပွန်းမးဂှိုခင်းသေကပ်မေးတင်,
ခိုင်ဗှုံးယဝ်းလးလတ်းဝး “ခွ်းယတ်,ခိုင်ဝံ,တူမ်း”
ဝးခံခိုင်ဝံ,တူမ်းကွတ်,မးဂမ်းလိပ်ခးကေး။ မခင်း
တတ်ကပ်ခိုင်ဝံ,ပခင်ဂူခင်းခင်းဝခင်းပေးလေးဂူးဂှိုခင်း
ဂိခင်ကိမ်,တင်းသိင်းလးအင်းသူလှ်,ဝး “ဂေးလူး
ယွ်,ခေး,ခး” လတ်းသေယဝ်းခိုင်ဝံ,ကမ်,ကွတ်,မး
ခင်းမေးဂိုတ်ဂှု,ဂမ်းလိပ်ခးကေး။ ထိုင်မးမိုဝ်း
ဗုဂ်းခခေအင်းကီ,မးထမ်တီးအင်းသူလှ်,ဂှိုတ်း
ထိုင်ဂိုဝ်လံးမေးကွတ်,ခိုင်ဝံ,မး၊ ဂိခင်တင်းဝခင်း
ဂေးကမ်,သိင်းလံး။ အင်းသူလှ်,ဂေးလတ်းခေ
လွင်းလင်းကံးပခင်ခခေဂူလ်းဂးတီးသုတ်း “တင်,
ဂေးလူးယွ်,ခေး,ခး” လိုမ်းလတ်းပခင်အင်းကီ,။
အင်းကီမီးလွ်ခွ်းလံးမေးအင်းသူလှ်,။ ခိုင်,ဂင်ခေ
အင်းသူလှ်,ဂှု,ဂတ်,ယူ,ခခေအင်းကီ,မးလတ်းမေး
အင်းသူလှ်,ကပ်ဂှု,တင်,ခိုင်ဗှုံးသေလတ်းဝး
“ခးခံးယတ်,ခင်းတူမ်း” ဝးခံလတ်းယဝ်းဂေးခင်း
တူမ်းကွတ်,မးဂမ်းလိပ်။ အင်းကီ,ဂေးတတ်ဂိခင်ခင်း
တူမ်းကိမ်,ယဝ်းလးကမ်,ပခင်ဗှိုင်သေဂှိုခင်း။ ခင်း

တူမ်းဂေးကွန်,မးတိဂ်တိဂ်မခင်းဂေးကမ်,မေ
 လာတ်;ဂ်;ဂိုတ်;။ ဂမ်းခခေခမ်းတူမ်းကွန်,မးထူမ်း
 ဂှင်ခင်းကီ,ငလ;မခင်းလံ;တံဂျ,ခင်းခမ်းတူမ်းယဝ်
 ခး။ ဂွမ်းပိုင်းဝးကမ်,မေ ဂေးလူးယံ,ခံ ငလ;လံ;
 တံဂျ,ခးကေး။

မိုင်းခမ်းတူမ်းလံဂျ,ခင်းခင်းဂတ်,ခခေ
 ခင်းသူလ်,လီခင်းပွမ်းမးခင်းဝါခင်းသေမးလာတ်;
 တီးမေ; “ဂေးလူးယံ,ခေ,ခး” ခံငလ;ခမ်း တူမ်း
 ဂေးကမ်,ကွန်,မးထီင်းဂိုတ်;ဂျ,ဂမ်းလီင်ခးကေး။
 ဂွမ်းပိုင်းခံ ဂူခင်းရှင်းခးဂေး ပေးပိုင်းဂိုတ်;
 ဂေးလူးတီးရှင်းလိုင်လူင်,မေ,လာတ်;ဝး
 “ဂေးလူးယံ,ခေ,ခး”။

10. သိတ်;ကျ,မိုင်းခူလုံးခမ်း

မိုဝ်းကွခ်,တၢင်း မီးမိုဝ်းမိုဝ်းခိုင်း;မီးခုခ်ဂျေ
ခမ်းလိုဝ်း;မခ်းဂွံဝ်း; လဝ်း;သုမ်ဖျေခးဂျေ။ လဝ်း;
ဂျေခမ်းခခ်မီးလုဂ်း;ယိုင်းသဝ်ဂျေခိုင်း;လိုဝ်း;ဝ်း;
ခင်းလး;မူလုခးဂျေ။ မခ်းဂွင်းလီခး,တေ့တေ့။
လုဂ်း;ခုခ်ဂျေခမ်းတၢင်း,မိုဝ်းဂျေမးယွခ်းတၢင်းဂွံ
မခ်းယူ,။ ဂူခ်း;ဖခ်ကွခ်,ဂျေခိုင်း; လိုဝ်း;လံးသိုင်း
ဂျေ;မးယွခ်းခင်းလး;မူလုခးဂျေ။ထိုင်မးဝခ်း
ခိုင်း;ခင်းလး;မူလုဂျေလံး;တံဂျေ,။ဂျေကခ်လိုဂ်း;

ပခင်ခုခင်ဂြော့ခမ်းရှို;လံ;ရှိုတ်း ခောင်းဂြော့ခမ်းခး
ကော့;။ ခောင်းလး;မူလ်ဂော့; ပျု,ခေ,လး;လိမ်း
ဗှင်မခင်းလံးသီင်ယဝ်းခး;။

ထိုင်မး;ရှိုင်တခင်,တခင်,ခခေ ခမ့်ရှိုင်းဂျု,လး;
လံးသီင်ခမ်းမး;သေ့ဂျုမေးမခင်းခောင်းလး;မူလ်ခး;
ကော့;။ လံ;ငိခင်းခပ်,ဝး;ပီခင်မေးလဝ်း;ခုခင်ဂြော့ခမ်း
ယဝ်း;။ လံးသီင်လိပ့်လှ်ခေ,လး;လတ်း;တီး;ခုခင်ဂြော့
ခမ်း “ခောင်းလး;မူလ်ခေ့ပီခင်မေးခး;ခး;ကော့;။” လဝ်း;
ခုခင်ဂြော့ခမ်းဝး; “မိုဝ်း;တေကပ်သင်ရှိုတ်း;သင်း;သေ,”
လံးသီင်လတ်း;ဝး; “သီတ်း;လှ,မိုင်း;ခူလ်း;ခမ်း;ခေ့
ပီခင်သင်း;သေ,ခး;ကော့;။ ခး;ယွခင်းကပ်သီတ်း;လှ,
မိုင်း;ခူလ်း;ခမ်း;ကွဂ်,သေမိုဝ်း;ခောင်းလး;မူလ်ဂမ်း;ခိုင်;
ခး;”ယမ်း;ခခေ့ရှိုင်းကပ်ခောင်းလး;မူလ်သေထွတ်,
ကပ်သီတ်း;လှ,မိုင်း;ခူလ်း;ခမ်း;ကွဂ်,သေယဝ်း;ခောင်း
လး;မူလ်ဂော့;လံ;တံဂျု,ဂမ်း;လိဝ်ခး;ကော့;။
မိုင်း;ခူလ်း;ကပ်သံ,တီး;ခိုင်ခင်း;ခခေ့ခံ;ဝး;ဂေ့ခိုင်;
လး;ဂေ့ခိုင်;ရှို;မီး သီတ်း;လှ,ဂခင်သေဂမ်း;ခး;။

11. မီးတင်းရှာဖွေမိတ်တု

မီးရှုခင်းယိပ်းခိပ်းဂေ့ခိုင်၊
လိုဝ်းမခင်းခခေ့ရှင်ဝုးလုင်းမုခင်းကော့။
မခင်းယိပ်းခိပ်းသေယဝ်းရှုလိင်္ဂလုဂ်းလိင်္ဂလာင်းယူ။
ခွပ်းပိုဝ်းယိပ်းခိပ်းရှုလုးငလးကမ်၊မီးငိုခင်းခမ်။

လံးဂိခ်ဉ်း၊ ဂူဝခ်းလိဝ်းခံဂူလ်း။
ဂူခ်းကခ်းမးယိဝ်းခိပ်းလး၊ ကမ်၊ ပခ်းငိုခ်းခခ်း
ဂေး၊ ခမ်ခေး၊ တေ့တေ့။ ထိုင်မးခိင်၊ ဂတ်းယဝ်း၊
လုင်းမုခ်းလတ်း၊ တီးမေးမခ်းဝး၊ မးသုဂုင်းဂေး၊
ကမ်၊ မီးသိုင်း၊ ခေးကခ်းလိလိ၊ ဂတ်းဂေး၊ ဂတ်းမး
တိတ်းတိတ်းယဝ်း။ မိုင်း၊ လိဝ်းဂုင်းတေ့၊ ယွခ်းခိး၊ ကခ်း
ပိုခ်းလုင်၊ ပခ်းဂုင်းပေးလံး၊ ယဝ်းဂေး၊ မိုင်းသိုင်း၊ သိုင်း၊
ခေးဂမ်းလိဝ်းယဝ်း။ မေးမခ်းခိုခ်းဝး၊ .. ကိုင်းကိုင်း၊
လး၊ ငိုခ်းကခ်းပိုခ်းလုင်၊ ပခ်းခခ်းဂေး၊ ယွခ်းမး
ဂိုင်း၊ ပေးလံး၊ ဂမ်းလိဝ်းငိုခ်းဂေး၊ ကမ်၊ မီးယဝ်း။ မီးထိုင်၊
ပုခ်းတေး၊ သိုင်းခပ်း၊ ခေးမိုင်း၊ ခံဂူလ်းယဝ်းကိုင်း။
လုင်းမုခ်းခခ်းဂေး၊ ကွတ်၊ ဂိုခ်း၊ ဂေး၊ သေဂေး။ မိုင်း၊
မခ်း၊ ယွခ်းခိး၊ ပိုခ်းခခ်းကမ်၊ လံး၊ သေဂေး။ မာင်
ဂေး၊ ဂေး၊ ကမ်၊ ယူ၊ လိဝ်းငိုခ်းဂေး၊ ကမ်၊ မီးလး၊ ကမ်၊
လောင်၊ ပခ်းတိုင်း။ မာင်ဂေး၊ ခခ်းဂုခ်းလုင်းမုခ်းခပ်း၊
ဂိုခ်းခပ်း၊ ဂေး၊ ကိုတ်း၊ ခေးတူဂမ်းလိဝ်း။

ရွပ်;ယွမ်းငိုမ်းကမ်,လံးလးသီင်;လွံးအေ,။သိုဝ်းအေ
ကမ်မမ်းမွံးလံးအေဂေးကမ်,လၢင်းသိုဝ်.လးဂွၢ,
ဂိမ်လဝ်;ခွံးသီင်,တင်းဝမ်းလၢင်း,ပွၢ်;ဂိုမ်းကေး။
မိုဝ်းကမ်ခမ်းယဝ်ပံတၢင်းမးလွမ်းတၢင်းယူ,အေခွံ
လုင်းမုမ်းဂုမ်ဂုမ်းဂေးခိုင်းခင်းဝံတီးဂိုမ်းဖမ်း
တူဂိုမ်းပိုမ်းလးဂတ်းသၢမ်,ယူ,။မဝ်းလဝ်;ဝံလး
တၢမမ်းလံးအေ,။မမ်းပုခွံဂုမ်းဂေးခေခေ.ဂွၢ,ယူ,
သေလံးငိမ်းသီင်ဂုမ်းဂေး.ခေခေ.ဂတ်းသၢမ်,ဝံ
လးခၢင်းဝံယူ,။

လုင်းမုမ်းဂေးမးတူလုးဂုမ်းဂေး.ခေခေလမ်လမ်
လးလၢတ်;ဝးမွံးလုဂ်ဂးလွံမး?
လိုဝ်;မွံးဂွံဝးသၢင်?ထၢမ်ခေးလွံဂေးကမ်,တွပ်,
သေခေး။ဂတ်းသၢမ်,ဝံယူ,ဂုလုးလုင်းမုမ်း
ခေခေ.ဂေးလီကီတ်းလူအေ,သမ္ပဂိမ်လဝ်;ဝံလး
ကမ်,ဂတ်း။ကပ်သိုဝ်;အေဂပ်,ဂပ်,မမ်းခင်းဝံခေခေ.
ခင်းပမ်ဂုမ်းဂေးခေခေသေယဝ်ဂွံဂွံ,တီးဂိုမ်း
မမ်းကေး။

မိုဝ်းကဆ်းဗီဝ်တီးဂိုဆ်းမဆ်းယဝ်းဆဆလိဝ်းဆ၊ယဝ်း
ဧလမဆ်းဂွံဒ်မေးမဆ်းဂွံးမးးဗုလ်၊ဗဂ်းတူဆဆယု၊
။မေးမဆ်းဆဆလုမ်းဆ၊မဆ်းထာင်ဝးးဗုလ်မဆ်းလံး
ငိုဆ်းမးးကဆ်းပိုဆ်းလုဝ်၊ပဆ်းခပ်ဆဆဂုလ်းကမ်ဂး
သမ့်ထင်တေသိုဝ်းတၢင်းဂိဆ်းတင်းခုပ်းမးးဧလး
ဆီတ်းကီဆ်းဂု၊ဗုလ်၊ဗဂ်းတူပဆ်းဗုလ်မဆ်းဆဆ
ယု။မိုဝ်းကဆ်းဗုလ်၊ဗဂ်းတူဆဆဂုဆ်းဗုလ်မဆ်း
မဝ်းလဝ်းဂုလ်းကမ်၊ဂးသမ့်လုဝ်းဂုဆ်းမးးဂေ့ဆိုင်း၊
သိုဝ်းဆမ့်၊ဂေ့ကမ်လံမး။သမ့်လံဂုဆ်းဂုဆ်းဂေ့
ဆဆဆိုင်းသိုဝ်းဆဗုလ်မဆ်းဝံထီင်းဧလးမေးမဆ်း
ဆဆလုံလမ်ဆ၊တေ့တေ့ယဝ်း။ဗုလ်မဆ်းဝးးဂု၊
ဂိုဆ်းခပ်းဗဂ်းမးးလီဝ်းလံးဆိုင်းဧလး။မေးမဆ်းခီဆ်း
လုံလမ်ဆ၊ဧလးလၢတ်းဝးးကမ်၊ဂု၊ကမ်၊ဂု၊ခပ်း
ဗဂ်းဂေ့မီးထီင်းပုဆ်းတ၊မိုဝ်းဗုဂ်းကိတ်းဆိုင်း
ဂုလ်း။ပေးလီဝ်းမဆ်းဂေ့ကမ်၊မီးပုဆ်းတ၊တေ့ဂိဆ်
ယဝ်းကိဝ်း။ဂု၊ယွဆ်းငိုဆ်းဂေ့ကမ်၊လံးမးးဆိုင်းတေ
ကပ်သင်ဂိဆ်းဂု၊မိုဝ်းဆးလ၊?မေးမဆ်းဆဆဂေ့

ပွင့်မိဝ်းခိုင်;ယဝ်းမိဝ်းခိုင်;တိဝ်းတိဝ်းယူ,။
လုင်းမုခင်းခေခေဂေး;ဝုးတီးမေးမခင်းမိုးကမ်,မီး
တင်းရှုဂ်မိတ်;တု,ယဝ်းဂုး?မေးမခင်းခေခေဂေး
ကမ်,လာတ်;ဂွမ်းထိုင်;သေခေး;လေး;ခင်း;ဂု,ခွခင်း
သေကေး;။

လုင်းမုခင်းခေခေဂေး;ဂု,ကပ်ခင်း;ပင်းသေယဝ်းမုး
လီဝ်းလံးကွခင်း,ခေခေသေ။လံးကွခင်း,ခေခေဂေး,ကမ်,
လာတ်;ဂွမ်းသေခေး;ဂိခင်းခင်း;ပင်းယဝ်းလေး;ယုမ်.

ခေလုင်းမုခင်းခေခေပွဂ်;ထုခင်းခိုင်;ယူ,။

ဂိခင်းခင်း;ယဝ်းဂေး;ဂု,ခွခင်းတီး;ဂင်ဂိုခင်းယဝ်း။

မိုင်းလီင်းမုးထိုင်လုင်းမုခင်းခေခေဂွင်လံးကွခင်း,လုဂ်
သေယဝ်းလာတ်;ဝုးဂင်တေသွခင်းပခင်းမိုးယီဝ်းခိပ်း
ကိုင်း။ပေးမိုးမေးယဝ်းခွဲလွဲ;ဂင်ယီဝ်းခိပ်းခေးရှင်း
တေ,လံး;ငိုခင်းမုးကိုင်း။

လုင်းမုခင်းခေခေဂေး;သွခင်းပခင်းလံးကွခင်း,ခေခေယီဝ်း
ခိပ်းလေး;လံးကွခင်း,ခေခေဂေး;မေးယီဝ်းခိပ်းလီလီ
ယဝ်း။ဂုခင်းကခင်းမုးယီဝ်းခိပ်းတီး;ခင်းခေခေဂေး;ခေမ်
မုးတေ့တေ့။

ငိုခမ်းဂေ့လံး;ခမ်မးလး;ပေးဂိခမ်ပေးလုံဂူလ်း
ကမ်,ဂးလံး;ထုသိမ်းဝံ့ဖွင်းယူ,ယဝံ့။
လူင်းမုခမ်းခေခံ့ဂေ့ဂွပ်;ပိုင်း;ထံးကွခမ်,ခေခံ့ယီပ်,
ခိမ်းဂျူခေ့,လး;မခမ်းဝင်းလုံခေ့,ယဝံ့။
မီးဝခမ်းခိုင်;ဂူခမ်းဂေ့ခိုင်;မးဂွံး;ထံးခေခံ့ယီပ်;ခိမ်း
ပခမ်ဖမ်းဖမ်းခင်းသမ်ဝခမ်းတေမးကပ်၊
သင်,လတ်;သေကွမ်,ဂျူ,ဂေ့။
ထံးကွခမ်,ခေခံ့ဂေ့;ခတ်;လုံယီပ်တင်းဝခမ်းယူ,။
ထိုင်မးသမ်ဝခမ်းယဝံ့ခေခံ့ခိမ်းကခမ်သထေးလုံ
ယီပ်.ခေခံ့ဂေ့;ယဝံ့ယဝံ့။
လး;လိင်းမးဂူခမ်းဂေ့ခိုင်;ခိ,မးမးလတ်;တီး;ဂိုခမ်း
လူင်းမုခမ်းခေခံ့လလတ်;ဝး;ပူခံ့မးသမ်ဝခမ်း
ခေခံ့သထေးလုံခေ့;ခပ်မး;ယီပ်;ခိမ်း;ကခမ်မခမ်းတေ
တိုင်းဝခမ်းဂိုတ်,မခမ်းခေခံ့ကမ်,လုံးဂျူး?
ထံးကွခမ်,ခေခံ့ဂေ့;ဝး;လုံး;ကိုင်;။
ခိမ်းခံ့ကမ်,ယီပ်ယဝံ့ဂေ့;ကမ်,ပီခမ်သင်။
သထေးလုံခေ့;ခပ်ခေခံ့မခမ်းဂိခမ်တင်းဂိခမ်ဖိတ်;

ငလးတံၢ်ဂ့ၤယဝ်ၤ။ နီၤပံးကၢၤခၢၤမၤခၢၤလံၤယီၤပံၤခၢၤခၢၤဂၤ
ကၢၤ,ကၢၤယဝ်ၤ။ ဂူၤလုၤဂးၤခးၤခၢၤတၢၤပၤခၢၤဂးၤခၢၤ
မၤခၢၤယူၤ,လုၤခၢၤမုၤခၢၤခၢၤဂၤဝးၤလံၤယူၤ,ဂူၤလုၤကၢၤ,
ပီၤခၢၤသၢၤ။

ဂူၤခၢၤဂၤခၢၤ.ဂၤခးၤခီၤ,မၤကွၢၤဂ့ၤ,ဂ့ၤ,သေၤဂၤဂးၤ။
မိုၢ်ခိၣ်,ခၢၤခၢၤလုၤခၢၤမုၤခၢၤခၢၤလံၤဂ့ၤခၢၤလံၤကၢၤ,
ခၢၤခၢၤယုၤမ့ၤထီၣ်;ပွၢ်;ထူၤခၢၤ;သွၣ်ငလး;မၤခၢၤကၢၤခၢၤခၢၤ,။
မၤခၢၤဝးၤခၢၤလံၤကၢၤကွၢၤခၢၤ,ကၢၤယူၤ,လွၢ်ခၢၤဂၢၤခၢၤကၢၤ,
ဂံၢ်လၢၤတံၢ်;ဂ့ၤခၢၤ။ ဂီၢ်တံၢ်သၢၤငလး;မၤခၢၤယုၤမ့ၤသွၣ်ပွၢ်;
ယဝ်ၤ။ လီၤကၢၤခၢၤခၢၤ,တေ့ၤတေ့ၤ။

ပေးမၤခၢၤယုၤမ့ၤထီၣ်;ခၢၤခၢၤဂၢၤတၢၤထၢၤမၤခၢၤတူၤလုၤ
လုး။ လုၤခၢၤမုၤခၢၤခၢၤမၤခၢၤကၢၤ,ယီၤပံၤ.နီၤပံးယဝ်ၤ။ လံၤ
ကွၢၤခၢၤ,ခၢၤခၢၤဂူၤလုၤယီၤပံၤဂၤလီၢ်ယူၤ,ခၢၤခၢၤ.မီးခမးထဝ်;
ဂၤခၢၤခိၣ်;လုၤခၢၤလုၤခၢၤ;ကွၢၤခၢၤ,သွၣ်ဂၤမးသေယဝ်ၤဂ့ၤ;
လံၤကွၢၤခၢၤ;ခၢၤခၢၤယီၤပံၤနီၤပံးပၤခၢၤလုၤခၢၤ;ကွၢၤခၢၤ,ခၢၤခၢၤယူၤ,။
ခမးထဝ်;ခၢၤခၢၤလၢၤတံၢ်;လွၢ်;လုၤခၢၤ;ကွၢၤခၢၤ,သွၣ်ဂၤက
မ်,မီးပေးမီးခမးယဝ်ၤခၢၤခၢၤခၢၤလံၤကွၢၤခၢၤ,ခၢၤခၢၤယဝ်ၤ။
ကမ်,ဂီၢ်ခမးထဝ်;ခၢၤခၢၤဂၤကွၢၤ,ဂီၢ်ခၢၤဂ့ၤ,သေ

ကျေးဇူးလေးကွန်၊အဆင့်ကျေးဇူးယုမ့်ပွန်;ထူခင်း;သမ်
ထိုင်;ကျေးဇူးလင်းမုခင်းအဆင့်ကျေးဇူးရှင်လေးကွန်၊
အဆင့်ယုမ့်ထိုင်;လေး;မခင်းကမ်,ယူ,လံး;ယဝ့်။
မခင်းထမ်လေးကွန်,အဆင့်.ရှိုတ်းသင်မိုးခွံကမ်,
လာတ်;ရှမ်း? လင်းရှင်မိုးခွံယုမ့်သမ်ပွန်;ယဝ့်။
ရှပ်;သင်လေး;ယုမ့်လာတ်;အပခင်ဖွင့်;လူး?
လေးကွန်,အဆင့်ကျေးဇူးရှပ်;ပိုင်;လင်းမုခင်းအဆင့်ထမ်
မခင်းတိတ်းတိတ်းလေး;မခင်းလာတ်;အယူ,ယဝ့်။ဂဝ်
ခးခွံကမ်,လှို;ရှမ်း;ပီခင်တမခင်,ဂင်ရှပ်ကခင်ကြေး
ပီခင်လင်းပွံ,လံးမးအဆင့်ရှိုင်း။ရှို;ခးလံး;မးတူလ်း
ရှမ်းကခင်မီးခင်းရှင်းဂင်လေးရှမ်းခွံလှိုသလေးခင်
ပီခင်လှိုဝ့်ရှိုဝ့်.တင်းယူ,တင်းသမ်းခင်လူးပီခင်လှိုဝ့်
ရှိုဝ့်အဆင့်လံး;မးတူလ်းယူ,ယဝ့်။
ရှပ်;သင်လေး;ခးယုမ့်အဆင့်ရှိုင်း;ကခင်ခးလံး;မးတီး
ခင်းရှိုခင်းလင်းမုခင်းခွံပီရှိုသမ့်မေးလင်းရှပ်;ပွင့်လှ,
သေတုကျေးဇူးလင်းရှပ်;အဆင့်လီဝ့်ပခင်ခးလီလီလေး;
လံးရှင်လှိုသလေးလင်းရှပ်;မီးတင်းရှိုမိတ်းတု,
လေး;ခးလံး;ယုမ့်ယဝ့်။

ထိင်းပွန်းခိုင်းလင်းသထေးခေခေကမ်,ရှဝခင်းမခင်း
တေတံ။လၢတ်းဂွမ်းခေခေကွန်,တေးသလူင်ဝံယူ,။
လိုခင်းသုတ်းမးထင်းကခင်လူင်းလုဂ်းကွခင်,မး
ခေခေခွ်းခေလွင်းပေးမးလုဂ်းကွခင်,ခေခေ.ဂွၢ,တီဝံ
မံ့မံ့ခေခေတီင်သွံ,သေလးတံဂွၢ,။တေတေခေခေဂွၢ,
တီဝံးမံ့လးတံခေခေကမ်,လွ်းဂွပ်းပိုဝ်းဂွၢ,လဂ်းပိုခင်း
လးပိုခင်းလုပံ့သွံ,ထွင်,လးလံးတံဂွၢ,ယဝံ့။
ဂွပ်းပိုဝ်းကိုဝံခေခေလးမးယုမံ့ယဝံ့။
မိုဝ်းလီဝံခေခေမးလံးဂူလွံသဖေးဂူခင်းယဝံ့လးတေ
ပွဂ်းမိုဝ်းခိုခင်းယဝံ့။မိုဝ်းကခင်ယူ,ခင်းလေးဂခေ
ဂိုတ်းကခင်လီသေဂမ်း။
လံးကွခင်,လၢတ်းဂွမ်းသင်,သေယဝံ့လံးဂွၢ,ဂမ်း
လီဝံကေး။လုင်းမုခင်းတင်းမေးမခင်းခေခေဂေးတူဂ်း
လွံကမ်းကေးခေ,ယဝံ့။ခင်သွင်ဂေးယူဝံမေးခေခေ
ဂေးဂိုတ်းကခင်လီကခင်ငမ်းသေလးဂိုတ်းဂခင်
ယီဝံခိပ်းဂွၢ,သေယဝံ့ခိုခင်းယွံ,မံ့,သုင်မဂ်းမီးလီဝံခင်
မးခေ,ယဝံ့ကေး။

12. ထုတ်, လီဂှိတ်ယူ,

မီးဂှိတ်ခင်းယေးလင်ခိုင်;ခင်းဂှိတ်ခင်းယေးခခခ.ပေး
ထင်းထင်း;ဂှိတ်ခင်းကသားလံ; 98ပီယတ်။

ပေးထင်းခံယူ,တီးဝိုင်းတူခင်း;တီးမိုင်းလိပ်ဂှိတ်ဝေးဝိုင်း
င်းတွင်,ဂျီး။

ခွပ်;ပိုင်းမေးမခင်းတံခွာ,ယတ်လေးလုတ်;လံးလုတ်;ပွဲ
တင်းလခင်းလံးမခင်းလုတ်တီးဝိုင်းဂိုင်းတင်သေယတ်
မေးယူ,ထွမ်းပေးထင်း;ကခင်းမီးတီးဝိုင်းတွင်,ဂျီးခခခ
ယတ်။ပေးထင်းခံခွပ်;ပိုင်းလုတ်;လံးလုတ်;ပွဲတင်း
လခင်းလံးမခင်းမေးယူ,ထွမ်းလေးပီခင်းတင်းကခင်း

ပျော့၊အေး၊မိုဝ်း၊ခိုင်၊ခပ်မား၊ဇိတ်ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုးအဆင့်ပီအမ်
ခိုင်၊ကန်ဂူအင်းလေးဂီ၊ခပ်ဂြိုတ်းပွဲးကွန်၊ဝုးလေး၊ခပ်
ပေးမေးလုဂ်းအဆင့်ကမ်၊တွန်ဂုန်ပွဲးကွန်၊ဝု၊တီး
ဝိုင်းတွင်ဂျိုးအံ့လေးကွန်ဂန်ဂု၊တူလုးပိုအင်း၊လီး
လွန်၊ဗွဲးလွန်၊မုံပိုအင်းပွဲ၊ဂုမ်၊ဗွဲးဂြိုတ်းပုင်၊ဂုင်၊အနုဂ်
ဂုးမိုဝ်းမိုဝ်းသေယဝ်ပွဲ၊ခိုအင်းအိုင်ဗေးယု၊သမ့်လံးဂု
အပ်ပိုအင်း၊ဂုးဝိုင်းအနုဂ်ဂိုင်၊အရီ၊ဂိုင်၊အရ၊အဆင့်လေး၊လီ
တူလုးအေး၊တေ့တေ့ယဝ်။

မီးဝန်းအိုင်၊ပေးထင်၊ဂွဲးလုအင်လံးမန်းမားမိပ်၊
ပန်တူင်မန်းဂွပ်၊ပိုင်၊မန်းဂုအံ့အေး၊အဆင့်။လုအင်
လံးမန်းဂေးဂွပ်၊ပိုင်၊ဂုဂ်ပု၊ခပ်အေး၊လေးမားမိပ်၊
ပန်ပု၊ခပ်သေယဝ်ဂွဲးပု၊ခပ်ခံးကပုမ်၊အမေမန်းယု။
လုအင်လံးကွန်၊အဆင့်ဝုး“ပု၊ဂုင်းယု၊တီးဝိုင်းတွင်၊
ဂျိုးမားဂိုင်ထင်၊အံ့ဂုလွင်၊ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုးအံ့လီလီယု၊
ဂုး?”မိုးခွဲးဂုလွင်၊သင်ဂေးထမ်မားလေးပု၊တေခံး
အကိုင်။ဝုးအံ့လေးလုအင်လံးဂေးခိုအင်းလုတ်း
ဝုး“ခးခွဲးဂုပိုအင်းအတ၊လုတင်၊ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုးမား

မိုဝ်းလှ်? ဂြိုတ်းသင်ဗလးပေးပိုခင်းဂြိုတ်းပွဲးခင်းခင်းဝး
သေကမ်, ဝးကွန်, ဝးသေကမ်, ဝးဂြိုတ်းပွဲးယှ်, ပွဲးလူ
င်ပိုခင်းဂးပိုခင်းဝီခမ်မိုခမ်လှိုဝ်းခင်, ခန့်ဂ်ဂိုင်, ခရေ,၊
ဂိုင်, ခရေ, ရီ, သေဗလးခင်းခင်းခင်းဂးဝီခမ်ယှ်, ”။
ခးပေးခင်းခင်းခင်းသေဗလးဂးဝီခမ်လှိုဝ်းပိုခင်းယှ်။
ပူ, မခင်းခိုခင်းတွပ်, ဝး “ဂြိုဝ်းလၢခမ်ဂပ်ခမ်ဂတ်ခမ်,
တေ့တေ့လှ်ပေးပူ, ကမ်, လၢတ်းဂေးသူတေ
ကမ်, ဂူယှ်။

လှိုဝ်းခမ်ဂုခင်းတံးဂှ်းထုဂ်, လီဂှ်ဝံယှ်, ဂုခင်းတံးဂှ်းခမ်
ခွပ်; ပိုဝ်းလိဂ်းလံးကမ်, မီးခမ်ဂုခင်းမေပိုင်, လှ်,
ဂေးကမ်, ပေးမီးပုခင်းတၢ, တေတီမ်; လှိုဝ်းခင်းခင်း
ထုင်းမိုဝ်းခွမ်, ခခမ်. ဂေးကမ်, ပခမ်ကမ်, လံး။
မိုဝ်းလီဝ်ခမ်လၢခမ်ထမ်ပူ, ဂေးလီတေ့တေ့ယှ်။
ပေးလၢခမ်ဂှ်ဝံခမ်မိုဝ်းခးမးပုခင်းတၢ, တေလၢတ်း;
ပခမ်ပိုခင်းခခမ်ယှ်, ပေလှိုမ်းခး။ ဂေးခးခးတေ
တွင်းဝံလီလီသေယှ်လၢတ်း; ခခမ်ပုခင်းခိုခင်းယှ်,။
မိုဝ်းပူ, ကသၢဂ်းလံး; 10 ပီဂေးလံးမးယှ်, ဝီင်း တွင်,

ဂျိုးဆွံယဝ်ပေးမးပူဆွံပိခမ်ဂေၤကခမ်ပံးသိုၣ်းပံး
သိုၣ်မးယူလိမ်မိုၣ်းပိုခမ်းတ,တၢ်တင်းဝိုင်းတွင်,ဂျိုး
ဆေဆွံကိုဝ်း။

ပူ,လံးဂူဝ်းဝိုင်းတွင်,ဂျိုးဆွံတၢ်တင်းမိုၣ်း 1894
လိုခမ် 9၅ဝ်းဝ်းလိုခမ်သီတံၣ်တိခမ်,ပၤ,15ဝ်းတၢ်
ဆေ,ဆေဆွံကိုဝ်း။ဆွံမိုၣ်းတံးဆွံယွံ,လိုဝ်သေပိုခမ်း
ယဝ်း။ တၢင်းကခမ်သုင်မခမ်းဆေဆေ.မီးယူ, 4712
သွၣ်,ဆွံဂၢမ်,ဖၤ,ဆွံဝိုင်းကခမ်တ,တင်းဆိုဝ်လွံ
ကခမ်သွၣ်,4000ခိုခမ်;တၢင်းဆိုဝ်ဆေဆေ.ဝိုင်းတွင်,ဂျိုး
ဆွံပိခမ်ကခမ်ယွံ,လိုဝ်သေပိုခမ်းယဝ်းကိုဝ်း။

ဂှ်းပိခမ်တံးပိခမ်ခရိုလ်းယၢဆမ်,သေတၢ်ဂေၤလွင်း
ဖိင်းတးတံးဂှ်းဆွံလုင်,လံးဂူဝ်းယူ,ဂိင်,ဆေရီ,ဆွံပိခမ်
တုင်တမး ဂိင်,ဆေရၤ,ဆွံပိခမ်တုင်ပေးကိုဝ်း။

မိုၣ်းခွမ်,လဝ်းခုခမ်ဂေၤခမ်းကခမ်လိဝ်းဝ်းပျၢ,ဂၢမ်,
တတံးဆေဆွံမခမ်းဂ့ၤ,တီးကခမ်ဂံၢ်ဆေ,ဆေဆွံသေလး
မခမ်းဂှ်ခမ်မိခမ်;ဆူဂ်ဂိင်,ဆေရၤ,ကခမ်တုင်ပေးဆေဆွံ
သေလး;မခမ်းကပ်ပိုခမ်ဂင်ပိုတံးသ့,ဆူဂ်ဂိင်,ဆေရၤ,
ဆေဆွံယူ,ယဝ်း။

တူင်မးဆေံသမ့်ယူ,တီးဂိုခင်းယူ,ခွပ်;ပိုင်း;ဟူင်
မခင်းကမ်,ပွန်းမးလံးဟတ်,ဟူင်မခင်းခိုခင်းခိုင်;ဆ
ခင်း.ပေးထခင်း,လံးဟတ်,700ဝခင်းမခင်းဂုံး;သေ
လေး;ဝးယူ,။ကမ်,ဂိုင်ဂိုင်,ဆရ,တူင်ပေးဆေံဂေး
လံးလွတ်;မးဂှမေးမခင်းဂိုင်,ဆရီ,သေယဝ့်
ခပ်ဂှဂခင်းဆေး,။

ခပ်သွင်ဟူင်မေးဆေံလူင်းမးတီးဆင်းခင်းဂိုင်လေးဂှ
သေယဝ့်မိုင်းကခင်းခပ်ဂးဝီခင်းလွမ်းဂခင်းဆေံမာင်
ဟောင်,မာင်ပွန်းဂူခင်းလင်း;ဂှခင်းဆင်းထိုခင်း,၊
ပေးတေတိလွမ်းကပ်ခပ်ဆေံကမ်,လံးခပ်ဟူင်မေး
ခင်းတီးဝိခင်းခိုခင်း;ဂှ,တီးကခင်းခပ်ယူ,လွံသွင်မိုင်းခွဲ;
ဝးတီးဂမ်,ဟေးဂူခင်းယူ,သုတ်;သုတ်;တိုင်း;တိုင်း;ပုဆေံ
ယဝ့်။ တင်းမခင်း;ဝးမိဆေံမူင်,တွင်,ပီခင်းကခင်းဂါဆေး,။
မိုင်းကွခင်းတင်းဆေံခပ်ဂုံးလူင်းမးဂးတီးဆင်းထိုခင်း,
ဂူခင်းဂုံးလုပ်ခပ်လေး;ခပ်ဂူင်ဆေး,ကမ်,လူင်းမးထီင်း
ယဝ့်။မိုင်းကွခင်း,တင်းပေးခပ်မးဆေံဂူခင်းမာင်ဂေး
ဂှ,ထိုခင်း,ဆေံလဂှတူလ်းဆေံဂှဂိုင်,ဆရီ,ဂိုင်,ဆ
ရ,ခပ်ဟူင်မေးဂးလေး;တေး,ထိုင်မိုင်းလီင်ဂေး;

ဂူခင်းရှမ်းမေဂျာ့ဆခွဲကိုင်။
ကပုမ်,လွင်းဂိုင်,ဆရျ,ဂိုင်,ဆရီ,လပိုခင်းဝိုင်းတွင်,
ဂျီးကဆ်ပူ,လာတ်;ခဆဆခွဲတွင်းပုံလီလီဆး။

